Shaban Çupi

J A T A K Ë T E L I R I S Ë

(Islam Brava, Nazmi Brava, Rufat Brava, Halil Rogaqi, Shefket Thaçi, Ali Huneli)

Hani i Elezit

2014

Shaban Çupi:
Jatakët e lirisë

Botues:
Drejtoria e Arsimit, Kulturës, Rinisë e Sportit,
Hani i Elezit

Recenzentë: Emrush Dernjani

Lektor e korrektor: Akif Shkreta

:

2014

Parathënie

Ripushtimi i Kosovës nga Jugosllavia komuniste e Avnojit, ishte pushtimi i radhës i kësaj pjese të Shqipërisë etnike, e ndarë dhe e copëtuar nga Luftërat Ballkanike dhe të bekuara edhe me Konferencën e Ambasadorëve të Londrës në vitin 1913.

Ky ripushtimi i radhës, natyrisht se nuk u pranua nga popullata shqiptare, andaj në rrjedhë të kohës edhe u luftua me aq mundësi që kishte. Mjafton të përmendet rezistenca e organizuar atdhetare e Mulla Idris Gjilanit, Hysen Tërpezës, Sylë Hotlit, Hasan Remnikut, Gjon Sereçit, Marie Shllakut, Avdyl Durës, Azem Maranës, Xhemail Ferës, Qemal Skënderit e qindra e mijëra atdhetarëve të tjerë të cilët u dogjën e u poqën për një Shqipëri të bashkuar e të lirë.

Në kuadër të këtyre atdhedashësve ishin edhe *Jatakët e lirisë*, veprimtarë të trevës së Hanit të Elezit, të cilët me veprimtarinë e tyre ishin në krah të lirisë dhe të çlirimit të atdheut, andaj në vigjilje të 70 vjetorit të burgosjeve të tyre nga OZN-a jugosllave, nxorëm në dritë monografinë *Jatakët e lirisë*, vepër kjo e cila i kushtohet Islam Bravës, Nazmi Bravës, Rufat Bravës nga fshati Puset e Nikës si dhe

Halil Rogaqit e Ali Huneli nga fshati Rezhancë dhe Shefket Thaçit nga fshati Kryenik të komunës së Hanit të Elezit, të cilët në momentet më të vështira, strehuan dhe ndihmuan kaçakët, konkretisht kryengritësin Avdyl Durën me shokë.

Libri *Jatakët e lirisë* është i mbështetur në të dhënat arkivore, marrë nga Arkivi Shtetëror i Republikës së Kosovës si dhe nga burimet familjare, duke mos anashkaluar as burime të tjera shkencore të cilat u botuan nga autorë të ndryshëm.

Me librin monografik *Jatakët e lirisë* tentuam t`i arrijmë këto objektiva:

1.Të sheshojmë veprimtarinë e këtyre atdhetarëve, para nesh dhe gjeneratave që vijnë,

2.Të ndriçojmë këtë fazë të historisë sonë kombëtare në trevën e Hanit të Elezit,

3.Lexuesit dhe studiuesit shqiptarë dhe jo vetëm të tij, t`i afrojmë të dhëna arkivore për dënimet drakonike ndaj kundërshtarëve të pushtetit jugosllav,

4.T`i respektojmë dhe nderojmë të gjithë ata që luftuan për çlirimin e atdheut.

Në fokus të veprës vendosëm atdhetarin Nazmi Bravën e nëpërmjet tij, edhe veprimtarët e tjerë si; Islamin, Rufatin, Halilin, Shefketin e Aliun dhe veprimtarinë e tyre e mbështetëm në dokumentacion arkivor.

Jemi të vetëdijshëm se ndriçimi i plotë i veprimtarisë së këtyre atdhedashësve, përkundër shfrytëzimit të subjektit njeri dhe lëndës së tyre arkivore, mund të bëhet vetëm atëherë kur të kemi në dorë edhe segmentin tjetër domethënës, atë të dosjeve politike të UDB-së, të cilat i mungojnë Arkivit të Kosovës.
Megjithatë, monografia *Jatakët e lirisë* është edhe një fakt më tepër në rrugën e gjatë të lirisë dhe çlirimit të atdheut dhe ndjej kënaqësi që pata rastin dhe mundësinë të shkruaj për këta atdhetarë dhe çdo vërejtje të mundshme nga lexuesi e mirëpres.

Autori : Shaban Çupi,
Nëntor, 2013, Paldenicë - Hani i Elezit

Nazmi Brava[1] u lind në vitin 1896 në fshatin Puset e Nikës të komunës së Hanit të Elezit. U lind nga babai Rexhepi dhe nënë Havë, gjithnjë me shpresën se djali i sapolindur do ta kishte jetën më të mirë se paraardhësit e tij. U lind në shtrëngatat e asaj kohe e cila për shqiptarët ishte e rëndë, jo vetëm nga skamja dhe lufta me jetën, por edhe nga mungesa e lirisë dhe shtetit shqiptar i cili po kalonte shekujt nën pushtim.

Nazmi Brava u lind tri vite para se të formohej Lidhja Shqiptare e Pejës, kryesuar nga atdhetari Haxhi Zeka. Kur u hap Shkolla e vajzave në Korçë , Nazmiu kishte vetëm pesë vjet jetesë, ndërsa kur u mbajt Kongresi i Alfabetit Shqip në Manastir, ai mbushi 12 vite, por shkronjat shqipe nuk arriti t`i mësoj kurrë. Shpallja e Pavarësisë së Shqipërisë e gjen në moshën 16 vjeçare, ndërsa kur i mbushi 18 vite, pra në vitin 1914, serbët kolonizator të fshatit Guranë ia vranë babain Rexhepin. Nën flakën e këtyre ndodhive dhe kapërcejve të historisë, rritej e burrërohej Nazmi Brava. Nëpër odat e malësorëve, Nazmiu mësonte historinë shqiptare dhe nëpër këto oda, mësonte edhe për luftën e kaçakëve të cilët vinin fshehurazi dhe pasi siguronin bukën,

[1] Lënda e Nazmi Bravës,Rufat Bravës dhe Halil Rogaqit në Arkivin e Kosovës mban numrin P.nr. 15/48

shkepeshin maleve të Sharrit. Në shtëpinë e Nazmi Bravës gjatë kohës së krajlit pat qëndruar për një kohë edhe Sali Shabani nga Kabashi[2] , vrasës i gjaksorëve serb, Spirrë dhe Filë kapetanit . Kur u pre shpi për shpi Bllaca e Shkupit nga forcat partizane – çetnike serbe, Nazmiu do ta përjetoj rëndë dhe kjo do të mbetet ngjarja më e paharruar për vet Nazmiun dhe në përgjithësi për popullin shqiptarë të kësaj ane e më gjerë.

Pas martesës së Nazmiut me Sadiken, në vitin 1933 u lindi edhe fëmija i tyre i parë Minja dhe të tjerët me radhë: Salija, Havushja, Kadirja, Mexhiti dhe fëmijët të tjerë që do t`ia falte Zoti do të rriteshin si shqiponjat herë me prind e herë pa prind, herë me gëzime e më shumë me hidhërime, por megjithatë rronte e rritej kjo farë atdhetare buzë maleve të Sharrit.

Gjatë Luftës së Dytë Botërore, Kosova ishte e ndarë në tri zona pushtuese: njërën pjesë (Mitrovicën) e kishin gjermanët, pjesën qendrore të Kosovës kishin italianët, ndërsa pjesën jug - lindore të Kosovës kishin nën zaptim bullgarët.

Pra treva e Hanit të Elezit ishte e pushtuar nga pushtuesi bullgar si aleat i gjermanëve. Krahas këtij

---

[2] Informatë nga Nuri Brava (1934), 4.10.2013, Puset e Nikës

pushtuesi, atdheun tonë përgatiteshin ta pushtonin edhe pushtues të tjerë, madje kësaj radhe pushtues me yll në ballë që nuk e njihnin as Zotin. Nazmi Brava, gjatë Luftës së Dytë Botërore, për një kohë do të veproj edhe në njësitë bullgare kontraçetnike, synimi i të cilave (edhe pse nën ombrellën e pushtuesit bullgar) ishte luftimi i këtyre bandave çetnike.
Nga ngjarjet e asaj kohe, familja e Nazmi Bravës kujton se gjermanët kishin zënë robër lufte një numër të madh njerëzish vendeve të ndryshme, të cilët i kishte ngujuar në vagonë të trenit dhe i dërgonte në kampet e tij. Kur treni u ndal në stacionin hekurudhor të Hanit të Elezit, nga treni i dëgjua një zë : A ka shqiptar që shpëton shpirt njeriu? Ishte Tefiku nga Shkodra një antifashist me gradën e kapitenit dhe kërkoi ndihmën e Nazmiut. Papritmas dhe me një guxim të papërshkruar, Nazmiu u tha gjermanëve që a më lejoni ta pushkatoj me duart e mia këtë robë (komunist) lufte? Pasi ata e lejuan, ai e mori Tefikun e nisi në drejtim të urës së Fezë Bushit dhe pasi shkrepi armën në ajr, u kthye te stacioni i trenit, ndërsa Tefikun e mori Islam Brava dhe e përcjelli andej Gërlicës ku ajo pjesë quhej Shqipni dhe e shpëtuan Tefikun. Pas LDB-së, Islam Brava shkoi në Shkodër

për të vizituar Tefikun ku edhe pritet me ngrohtësi nga Tefiku dhe familja e tij. Lidhjet me Tefikun nga Shkodra janë mbajtur edhe në vitet e 90-ta të shekullit XX, ku familjes Brava u dërgoi si peshqesh katër plisa të bardhë, plisa Shipnie.[3]

Fundi i vitit 1944 dhe 1945, Nazmi Bravën e gjen në Brigadat e Nacional Çlirimtares në ndjekje të fashizmit dhe në këto ndjekje, Nazmiu e vërtetoi se jeta e shqiptarit nën pushtetin komunist do të jetë edhe më e rëndë. Vrasja e shqiptarëve pas shpine nëpër frontet e luftës si në Tivar, Srem, Trogir e kudo tjetër, bënë që Nazmiu ta ndante mendjen se Jugosllavia e re e Avnojit s`është asgjë tjetër pos një varri i ri për shqiptarët, andaj që në fillet e saj e luftoi.

Shtëpia ku u lind dhe jetoi Nazmi Brava

[3] Informatë nga Nuri Brava (1934) dhënë autorit më 4.10.2013

Burgosja e ***Islam Bravës***[4] nga OZN-a jugosllave në vjeshtën e vitit 1946 dhe dënimi i tij në Gjykatën e Qarkut në Gjilan me vdekje-pushkatim, ishte një ngjarje e rëndë për familjen Brava. Islami, nga prokurori kuisling Ali Shukriu, akuzohej për rezistencë ndaj shtrirjes së pushtetit komunist në Kosovë dhe viset shqiptare, për luftën në Karadak të Shkupit dhe për disa vrasje që kishin ndodhur ndaj pesë serbëve të Shtërpcës në afërsi të Dheut të Bardhë, derisa ai kishte qenë kryetar komune në Han të Elezit. Por e vërteta e pashkruar në aktakuzë, ishte edhe fakti se familja Brava me pushtuesin serb ishte në ,,bela" që nga Serbia e Parë (1912- 1915), kur kolonët serbë të Guranës vranë Rexhë Bravën, xhaxhain e Islamit. Për këtë vrasje, familja Brava (Azemi e Islami) morën menjëherë gjakun e Rexhës, por Islami për dy vite me radhë detyrohet të jeton kaçak maleve dhe ,, i lirë" kthehet në shtëpi në kohën e pushtimit bullgar (1916-1918), ku me 20 lira turke paguajnë gjakun e Çavrës së plagosur, ndërsa gjaku i Velkos llogaritet kokë më kokë me atë të Rexhës[5]. Fakti tjetër është

---

[4] Lënda P.nr.10/47 Islam M. Muahrremi, bujk(1891), Pustenik, 29.11.1947, neni 3/3 LP (me pushkatim)
Shaban Çupi ,, Kush ishte Islam Brava" E vërteta, Shkup, 1997
[5] Shaban Çupi,,E vërteta" nr. 3, 1997,Shkup

ngjarja kur OZN-a duke kërkuar që të arrestoj Islamin, kishin marrë djalin e tij Muharremin dhe e dërgojnë në stacionin policor të Radushës, por Islam Brava duke ditur sherrin e serbëve kolonizator të Guranës (të cilëve u kishte ardhur dita për hakmarrje), futet në këtë fshat, shkon te shtëpia e Millçës dhe e kërcënon se, nëse deri në mëngjes nuk lirohet djali i tij Muharremi, do t`i kallë serbët në këtë fshat. Të nesërmen serbët detyrohen ta lirojnë Muharremin[6].

Kur u dënua Islami, në gjyq shkova unë dhe Hasip Brava, rrëfente për autorin e këtij libri, Zelfi Brava në vitin 1995 në Shkup. Islami ishte një burrë i gjatë, por edhe më të gjatë e bënin tirqit dhe xhurdia e veshur në gjykatoren e pushtuesit. Disi i ngjante Isa Boletinit. Në sallën e gjyqit u soll i lidhur me pranga në këmbë e duar.

Islam Brava ka pasur shumë miq, kujtonte Zelfiu. Ka pasur një rreth të gjerë shokësh e bashkë-veprimtarësh, ka qenë besnik dhe njeri me plot autoritet. Shokët e tij ishin nga Pollogu e Dërveni, Shkupi e Shkodra. Njihej mirë me Muharrem Fejzën[7] nga Hogoshti, Kadri Rakën, Ramë Bllacën, Lam Breznicën e Hysen Tërpezën, Xhemail Ferën

[6] Informatë nga Nuri Brava (1934) dhënë autorit më 4.10.2013

[7] I likuiduar në vitin 1945 nga OZN-a jugosllave

nga Bllaca e Shkupit[8]. Ismail Hoxha e emëroi kryetar komune në Han të Elezit gjatë vitit 1944 dhe njëkohësisht ishte pjesë e Shtabit të Rezistencës kundër forcave çetniko-partizane të udhëhequra nga Avdyl Dura të cilat zhvillonin luftën në Karadak të Shkupit dhe në këtë luftë iu vra djali 18 vjeçar Ademi[9].

Me kapitullimin e Bullgarisë dhe heqjes së postë-komandave ushtarake nga territori i Kaçanikut, u krijuan mundësitë për formimin e një pushteti popullor dhe njëherit për formimin e një batalioni shqiptar në krye me komandantin Avdyl Dura nga Durajt. Komandant shtabi ishte Islam Brava nga Pusteniku (Pusat e Nikës), ku qëllimi kryesor i këtij njësiti ushtarak shqiptar ishte mbrojtja e territorit të Kaçanikut, në Fushën e Shkupit e cila shtrihej përgjatë luginës së lumit Lepenc.[10]

Islam Bravën, e dënuan për gjithçka, rrëfente Zelfi Brava, madje edhe për vrasjen e 5 serbëve të Gatovushës së Shtërpcës, të cilat Islami i ka ditur, se kush i kishte vrarë, por kurrë nuk i tregoi

---

[8] Dosja politike e Xhemail Ferës në Arkivin Shtetror të Maqedonisë mban numrin 1082.

Shaban Çupi ,, Kush ishte Xhemail Fera" Radio Vati, Shkup, 1996

[9] Informatë nga Zelfi Brava, Shkup, 1995

[10] Ramadan Asllani ,, Avdyl Dura me bashkëluftëtarë për Shqipërinë Etnike" , Prishtinë, 1998, fq. 210-211

hetuesve të OZN-as, kujtonte Zelfi Brava, tani i ndjerë, duke shtuar se pas dënimit të Islamit, për të shpëtuar djalin Nejaziun dhe gruan e tij, Islami bën ,, shkurorëzimin'' me gruan dhe ata shpërngulen në Turqi.

Unë, thotë Zelfi Brava, kam ndjekur edhe gjykimin e atdhetarit Mulla Haki Sermaxhaj nga Hogoshti i Kamenicës në Gjilan. Atij prej torturave, iu kishte tharë krahu i majtë, por edhe trupin e kishte të vdekur pothuajse mbi 70%. E dënuan me 18 vite burg të rëndë. E di që disa vjet pas dënimit, ka vdekur në burgun e Mitrovicës së Sremit, dëshmonte Zelfi Brava në vitin 1995[11].

Edhe Lam Breznica, në Ditarin e tij, ndër të tjera shkruan se ,, Edhe me ballistat kemi pas lidhje në Kaçanik, me Avdyl Durën, Ramë Bekën,..., Islam Bravën", ndërsa Muharrem Fejza Nënprefekt i Kaçanikut, një pjesë të të hollave për mobilizim ushtarak ia jep edhe Islam Bravës.[12]

Kështu, falë syçeltësisë së Nënprefektit Muharrem Fejza dhe kryetarit të vullnetarëve kaçanikas, trimit Avdyl Dura, gjatë kohë, nga fundi i shtatorit deri në fundin e tetorit 1944, u pengua, me sukses të

---

[11] Vdes më 27 janar 1948 në burgun e Mitrovicës së Sremit

[12] Dr.Muhamet Pirraku,, Mulla Idris Gjilani dhe mbrojtja kombëtare e Kosovës lindore 1941-1951",Prishtinë 1995, fq. 183

plotë, kalimi i Brigadës I Proletare të Kosovë e Metohisë nga viset e Tetovës në Kosovë, në vise të Kaçanikut.[13]

NJEREZ DHE VEPRA

E VËRTETA NR.3

KUSH ISHTE ISLAM BRAVA

Trimi shqiptar Islam Brava u lind në fshatin Puset e Nikës të Hanit të Elezit (Kosovë). Më 1914 serëbët e fshatit Gorancë (fqinj) ia vrasin xhaxhain, Rexhë Bravën. Islami Bekën, Lam Breznicën, Muharrem Fejzën e shumë trima të tjerë.

Në vjeshtën e vitit 1946 arrestohet prej OZN – ës dhe pas gjashtë muajsh hetime të rënda në burgun e Gjilanit me pranga në duar e këmbë e nxjerrin para gjyqit, ku pro- më ç'njerëzore. Pas disa muaj hetimesh i nxjerrin para gjyqit me akuzë se kanë qenë bukëdhënës të "ballistëve" Avdyl Dura e Ramë Beka. Nazmi Brava dënohet me 6 vjet, Shefqet thaçi me 3 vjet dhe Ali Huneli me 6 muaj burgim.

Shaban Çupi ,, Kush ishte Islam Brava", pjesë nga një shkrim më i gjatë i botuar në revistën ,,E vërteta"nr.3, 1997, e cila botohej në Shkup, me kryeredaktor Fadil Curri.

Burgosja e Islam Bravës ishte një përjetim i rëndë për atdhetarin Nazmi Brava pasi që Islamin jo vetëm që e kishte të afërt e të gjakut, por me Islamin, Nazmiun e lidhte një veprimtari e gjerë e përbashkët atdhetare, sidomos lufta që u zhvillua në Karadak të Shkupit në vjeshtën e vitit 1944.

Nazmi Brava nuk ja kishte besën pushtuesit të ri. Gjellën e tij e kishte provuar edhe në Srem gjatë ndjekjes së fashizmit, andaj që nga burgosja e Islam

[13] Po aty fq. 182-183

Bravës, Nazmiu jetonte në strehimoren nëntokësore në vendin e quajtur Kallovë, afër stanit të tij në Puset e Nikës dhe kur futej dhe dilte nga strehimorja, ai ecte ujit të përroskës, ndërsa kur kishte borë kishte raste kur udhëtonte nëpër degët e lisave për të humbur gjurmët e strehimores, të cilat OZN-a ia kërkonte me ngulm. Nazmi Brava në strehimore dhe nëpër kodrat e Puseve të Nikës, kaloi rreth dy vite dhe njëkohësisht mbante lidhjet me kryengritësin e Durajve, Avdylin.[14]

Burgosja e Islamit, masakrat dhe tmerret që bënte pushtuesi sllavo-komunist në çdo shtëpi shqiptare dhe plot ngjarje të tjera si këto bënë që nga kjo kohë Nazmi Brava të kërkoj shkëndija lufte kundër pushtuesit jugosllav dhe kjo shkëndijë që synonte të bëhej një ditë një flakë e madhe, ishte dalja në mal e tribunit të Grykës së Kaçanikut, atdhetarit Avdyl Duraj me shumë shokë të tij si Ramë Beka e Sadik Tusha që me armë në dorë kishin vendosur luftimin e këtij pushtuesi famëkeq i cili për 50 vite me radhë do t`ua pinë gjakun shqiptarëve herë haptazi dhe shumë herë fshehurazi.

Vendosja e „ pushtetit popullor komunist ” në Kosovë e në këtë rast edhe në Kaçanik e Han të

[14] Informatë nga Nuri Brava (1934) ,më 4.10.2013

Elezit, ngriti struktura „ hyzmeqarësh" për mbrojtjen e „ fryteve të revolucionit të tyre" fryte të cilat shqiptarëve ua merrte edhe bukën e gojës nëpërmjet „ otkupit" shkatërrues dhe krahas kësaj edhe kërkimi i „kundërrevolucionarëve" dhe „ballistëve" në çdo shtëpi shqiptare. Në rrjedhë të kërkimit të këtyre armiqve kërkohej edhe Avdyl Dura me shokë, të cilët që në muajt e parë të „çlirimit" ishin arrestuar nga organet e pushtuesit jugosllav, por që një natë kishin arritur të ikin nga burgu dhe me një betim të prerë se të gjallë kurrë s`do të bien në duart e këtyre gjakpirësve, u ngjitën thepave, shpellave dhe grykave të Sharrit epik.
Të arratisurit në male, krahas pushkës dhe plumbit, natyrisht se kishin nevojën e përkrahjes nga njerëzit më besnik të popullit, kishin nevojë për individ që kishin besë e trimëri shqiptare pasi që çetat ndjekëse të OZN-ës përkatësisht të UDB-së, nuk linin birë e shteg pa kontrolluar e hetuar. Ata kishin nevojë për jatak, kishin nevojë të madhe për strehues dhe informues. Njëri nga ata i cili pranoi t`i del në ndihmë atdhetarit Avdyl Dura dhe shokëve të tij në ato ditë të vështira, ku krahas kaçakut dënim të ngjashëm merrte edhe jataku, ishte edhe Nazmi Brava. Ai me kënaqësi do të bëhet njëri nga jatakët e këtyre malësorëve

liridashës të cilët edhe pse të pashkollë, por të rryer e të gërryer nga jeta, herët kishin lexuar hilen e „bashkim-vllaznimit " të pushtuesit karshi popullit shqiptarë. Nazmi Brava me bukën e tij do t`i mban e ushqen kryengritësit shqiptar dhe në malet e Puseve të Nikës natën e ditën do t`i informon ata për ndjekjet që bënte UDB-a si dhe interesimin e madh të tyre për arrestimin e kaçakëve shqiptar të kryesuara nga Avdyl Dura. Nazmi Brava çdo herë dhe në çdo kohë do t`ju del në ndihmë këtyre kryengritësve dhe krahas kësaj do t`i ofron edhe jatak të tjerë besnik si Rufat Brava nga Puset e Nikës, Halil Rogaqin nga fshati Rezhancë dhe Shefket Thaçin nga fshati Kryenik të cilët për së afërmi i njihte edhe vetë Avdyl Dura. Këta jatak besnik për një kohë të gjatë do të mbeten kokat e lidhjes ndërmjet njësive kaçake-çlirimtare dhe masave të gjëra të popullit, derisa një ditë , siç thonë familjarët e tyre „ i dha dikush" .

Janari i vitit 1948, për fshatrat dhe banorët e kësaj ane shënonte një ditë tmerri. Njësi të tëra të UDB-së nisen në drejtime të ndryshme. Një pjesë u nis në drejtim të Puseve të Nikës dhe arrestojnë Nazmi Bravën e Rufat Bravën, një pjesë nisen në drejtim të Rezhancës dhe arrestojnë Halil Rogaqin, ndërsa pas

pak ditësh nisen në drejtim të Kryenikut dhe arrestojnë Shefket Thaçin.
3 janari i vitit 1948, Nazmi Bravën e gjen nën pranga të rënda në këmbë e duar në zyrat hetimore të UDB-së në Gjilan dhe siç dëshmojnë familjarët e tij, torturat ndaj Nazmiut kanë zgjatur natë e ditë madje shumë sish edhe i vjerrur me kokë poshtë. Për një vit me radhë i ka mbajtur prangat në këmbë[15]. Aleksa Vuqiniqi i quajtur „ Vuqa" ishte udbashi i cili i shkallmonte shqiptarët në këto zyre hetuese, ndërsa sllavokomunisti Ali Shukriu ishte prokurori i gjykatës armike i cili shprehte mllefin „juridik" mbi bashkëkombasit e tij, ndërsa gjykatësi rus Zaharije Orgjonikidze ua „prente'' teshat e robërisë shqiptarëve me pushkatim ose burg me dekada.
Kemi arritur që nga Arkivi Shtetëror i Republikës së Kosovës të sigurojmë lëndën e atdhetarit Nazmi Brava si dhe të anëtarëve të tjerë të grupit të dënuar, dokumente të cilat zbardhin në mënyrë shkencore veprimtarinë e këtyre liridashësve të viteve të 40-ta të shekullit XX, pjesë nga të cilat do t`i shkoqisim më poshtë:

[15] Informatë nga Zelfi Brava, 1995, Shkup

Në pyetjen e përgjithësuar të gjakpirësit Aleksa Vuqiniq, në zyret e UDB-së, Nazmi Brava përgjigjet:
Quhem Nazmi Brava, jam i lindur në vitin 1896 në fshatin Pustenik rrethi i Nerodimes,... dhe i martuar me Sadiken, me profesion jam bujk, analfabet, shqiptar, me gjendje të mesme ekonomike dhe deri më tani nuk kam qenë i dënuar.
Në kohën e ish Jugosllavisë, jam marrë me punimin e tokës, ndërsa nga viti 1942 kam shërbyer si kontraçetnik nën pushtimin bullgar për një vit të plotë.
Në pyetjen tjetër se A e njeh Avdyl Durën dhe nëse e njeh prej kur e njeh atë, Nazmi Brava përgjigjet:
Avdyl Durën nga fshati Duraj, i cili tani gjendet në arrati, e njoh që nga ish Jugosllavia sepse ka qenë kryetar i komunës së Sllatinës dhe më mirë e njoh gjatë kohës së okupimit(gjermano-bullgar) dhe gjatë asaj kohe kam qenë kontraçetnik, ndërsa ai ka qenë komandant dhe kemi pasur kontakte të përhershme.
A je takuar me Avdyl Durën prej se ka kaluar në arrati dhe nëse po, trego gjithçka çka din për atë?
Në muajin prill 1946 kam shkuar me Rufat Halilin nga i njëjti fshat që të marrim drunj në malin afër fshatit tonë. Kur kemi arritur në mal, nga mali ka

dalur Avdyl Dura dhe gjashtë të arratisurit e tjerë dhe nga të gjithë ata kam njohur Avdyl Durën, Sadik Tushën dhe Ram Bekën, ndërsa të tjerët nuk i kam njohur. Unë dhe Rufati me ata kemi qëndruar rreth dhjetë minuta dhe Avdyli na tha që të shkojmë në shtëpi dhe të marrim bukë dhe bashkë me Rufatin kemi shkuar në shtëpi dhe kemi sjellë bukë për të arratisurit. Avdyli na tha se për këtë takim nuk duhet t`i tregoni askujt dhe në anën tjetër na tha se kudo që të shkojmë me grupin, të na sjellni ushqim. Unë e Rufati u pajtuam me këtë dhe takimin me Avdylin nuk ia kemi treguar askujt. Të njëjtat tortura dhe të njëjtat pyetje kishin edhe ndaj të arrestuarve të tjerë si Halil Rogaqi, Rufat Brava e Shefket Thaçi të cilat do t`i pasqyrojmë si më poshtë:

Në pyetjen ndaj ***Halil Rogaqit***[16] se A e njeh Avdyl Durën, prej kur e njeh dhe na trego për bashkë-punimin tënd me atë, ai përgjigjet:

---

[16] 3 janari i vitit 1948, Halil Rogaqin e gjen të lidhur në pranga të OZN-as. Torturat ndaj tij, fillojnë që në Han të Elezit dhe te Ura e Fejzë Bushit e fusin në lumin Lepenc, dhe krahas torturës me ujë të ftohtë, ia thyejnë edhe krahun.Kjo ka ndodhur në janarin e vitit 1948, rrëfen Shaban Rogaqi, kujtime të cilat i mori nga (lokja) gruaja e Halilit, Sheqibja. Torturat tjera vazhdojnë në Ferizaj, për të përfunduar me plot tmerr në burgun e Gjilanit, ku krahas torturave tjera edhe e kastrojnë. Përkundër këtyre torturave, OZN-a nuk arrin

Avdyl Durën e njoh që nga koha e ish Jugosllavisë dhe e kam njohur si kryetar i komunës së Sllatinës në rrethin e Kaçanikut.
Nuk më kujtohet data e saktë, por më kujtohet që ka qenë dimër i vitit 1946 kur kam shkuar te Aziz Sinani në fshatin Kotlinë ku edhe kam buajtur. Në të njëjtën natë te Azizi, kanë ardhur Avdyl Dura e Din Hoxha me grupin e tyre nga mali. Këtu për herë të parë jam takuar me Avdyl Durën dhe është hera e parë që jam takuar pas arratisjes së tij. Kemi biseduar një kohë të shkurtë dhe ai më ka pyetur se si jetojmë dhe si qëndroni me pushtetin aktual. Ata kanë marrë ushqim te shoku im dhe shkuan. Unë për këtë takim nuk i kam treguar askujt. Herëve të tjera jam takuar kudo ku më ka kërkuar Avdyl Dura.

---

ta thyej Halilin, por ndërkohë, inskenohet një kurth i OZN-as dhe i bëjnë bashkë në një dhomë Nazmi Bravën, Halil Rogaqin dhe Rufat Bravën, pa e ditur këta se janë nën incizim të OZN-as, përkatësisht UDB-së. Halili u thotë shokëve të tij se meqenëse jeta imë ka përfunduar, më ngarkoni ju me veprat tuaja dhe unë në gjyq i pranoj të gjitha, por kur dalin në gjyq, vazhdon rrëfimin e tij Shabani, ju tregohet incizimi i bërë fshehurazi.

Një natë erdhi tek unë Nazmi Brava nga fshati Pustenik dhe më ka thënë se më kërkon Avdyl Dura në takim. Unë bashkë me Nazmiun kemi shkuar në malin e Pustenikut dhe kam takuar Avdyl Durën me grupin e tij Sadik Tushën, Isufin (mbiemri nuk më kujtohet) dhe një tjetër person të cilin nuk e kam njohur. Në këtë takim kemi qëndruar rreth dy orë dhe kemi biseduar për gjëra të thjeshta. Avdyl Dura dhe shokët e tij na kanë thënë se jeta në male është shumë e rëndë dhe ka kontroll shumë të madh...
Pos këtyre dy takimeve, herën tjetër me Avdyl Durën jam takuar në gushtin e vitit 1947. Edhe këtë herë ka ardhur Nazmiu dhe më ka ftuar për takim me Avdyl Durën dhe jemi takuar, në të njëjtin vend ku jam takuar herëve të tjera, në vendin e quajtur „ Kalovë". Në takim kanë qenë Avdyl Dura, Sadik Tusha, Isuf N. dhe pjesëtarin e katërt të këtij grupi nuk e kam njohur. Këtë herë me të arratisurit, takova edhe Rufat Bravën nga Pusteniku...
A keni për të thënë edhe diçka tjetër?
Sa kam qenë milic vullnetar, kam njoftuar Avdylin për lëvizjet e policisë dhe ushtrisë jugosllave e cila ka qenë në kërkim të tyre. Gjithashtu në këtë takim Avdyli më ka thënë që ta përshëndes Shefket Hajrullahun (Thaçin) nga fshati Krivenik, të cilat

përshëndetje edhe ia kam përcjellë Shefketit dhe ai ka falënderuar për këtë.
Pas kësaj deklarate, për të akuzuarin Halil Rexhepi (Rogaqi), Prokuroria Publike e Rrethit në Ferizaj, më 19.1.1948, ngritë aktakuzë për të akuzuarin Halil Rexhepi nga fshati Rezhancë, ku ndër të tjera thuhej se ka mbajtur takime të rregullta me grupin e të arratisurit Avdyl Dura, ka mbajtur mbledhje me ato, i ka njoftuar për ndjekjet që ka bërë pushteti popullor ndaj tyre dhe i ka strehuar. Gjatë vitit 1946 dhe 1947 ka mbajtur lidhje të vazhdueshme dhe ka qenë njeriu më i besuari i tyre dhe i ka njoftuar për lëvizjet e pushtetit popullor, ju ka ndihmuar në luftë kundër rregullimit kushtetues të Jugosllavisë me çka ka kryer vepër penale nga neni 3 pika 7 dhe 14 e kodit penal. Në kuadër të kësaj akuze, kërkohet që në shoshitjen kryesore, të akuzuarit t`i lexohet edhe vendimi i UDB-së i datës 12 janar 1948 si dhe vendimi i Këshillit Popullor të Vendit në Han të Elezit i datës 14 janar 1948 dhe krahas kësaj në fund kërkohet që Halil Rexhepin (Rogaqin) ta shpallë fajtor dhe ta dënon me dënim të rëndë.

Halil Rogaqi me nipërit e tij, fotografi e vitit 1965

Në procesverbalin e OZN-as të datës 3.1.1948 nga hetimet e zhvilluara ndaj Rufat Halilit (Brava) thuhet se:

Quhem ***Rufat Halili (Brava***) i lindur në vitin 1903 në fshatin Pustenik, rrethi i Nerodimes, nga babai Halil dhe nëna Beglije, me profesion bujk, shqiptar, analfabet, flas shqipen dhe serbishten, me gjendje ekonomike të varfër, deri më tani i padënuar.

Në pyetjen e përgjithësuar përgjigjet:

Gjatë tërë kohës së ish Jugosllavisë kam punuar në minierën e fshatit Radushë dhe në xeheroren e asbestit në fshatin Pustenik.
Ku ke qenë dhe çka ke punuar gjatë kohës së luftës?
Në zgjedhjet e fundit për organet e pushtetit popullor jam zgjedhur si këshilltar pranë Këshillit vendor në Han të Elezit.
Si, dhe kur je takuar me të arratisurin Avdyl Dura?
Nuk më kujtohet data e saktë, por mendoj se ka qenë muaji korrik i vitit 1947 kur në gjysmë të natës dikush ka trokitur në dyert e mia, deklaron Rufat Brava në zyret e UDB-së . Kur kam pyetur se kush është? Ai është përgjigjur se jam një njeri që shes duhan dhe më ka zënë nata. Unë hapa derën dhe vërejta një grup njerëzish e në mesin e tyre Avdyl Durën. Avdyli më kërkoi bukë, ndërsa unë nuk kisha bukë në shtëpi. Atëherë Avdyli më tha që ta lajmëroj Nazmi Bravën dhe të nesërmen të shkojmë për t`u takuar me atë dhe t`i sjellim bukën.
Unë gjatë asaj nate kam shkuar te Nazmiu dhe i kam thënë që të ka ftuar Avdyl Dura dhe të nesërmen duhet t`i dërgosh bukë. Të nesërmen unë kam shkuar te livadhi i cili ishte afër vendit ku më tha Avdyli dhe atje takova Nazmiun nga Pusteniku dhe Halilin nga fshati Rezhancë.
Çka ju pyeste tjetër Avdyli?

Pastaj Avdyli na ka pyetur se çka u bë me Islam Muharremin (Brava) nga fshati Pustenik i cili është i burgosur që në vitin 1946?

Ndërsa i burgosuri tjetër Shefket Thaçi, para OZN-as, përkatësisht oficerit hetues Vuqko, më 14 janar 1948, përgjigjet:

Quhem ***Shefket Hajrullahu (Thaçi***)[17] , jam i lindur në vitin 1917 në fshatin Krivenik nga babai Hajrullah dhe nëna Kadime, i martuar me Arzijen, jam babai i dy fëmijëve, di shkrim lexim, me gjendje të mesme ekonomike, në kohën e ish Jugosllavisë kam qenë i dënuar me një vit burg.

Gjatë kohës së ish Jugosllavisë kam qenë në shtëpi, përveç vitit 1937 ku kam qëndruar në burgun e Shkupit i dënuar me një vit burg si i dyshuar se kam vrarë një njeri nga fshati Glloboqicë, emri i të cilit nuk më kujtohet...

Pas kapitullimit të Jugosllavisë, kam shkuar në Shqipëri, sepse në trevën tonë u vendosën bullgarët. Në Shqipëri kam qëndruar derisa është çliruar Jugosllavia dhe gjatë tërë kohës kam jetuar në Lagjen e Teneqeve nr. 16. Gjatë tërë kohës sa kam qëndruar në Shqipëri, jam marrë me punë

[17] Lënda e Shefket Thaçit në Arkivin e Kosovës mban numrin P.nr.28/48

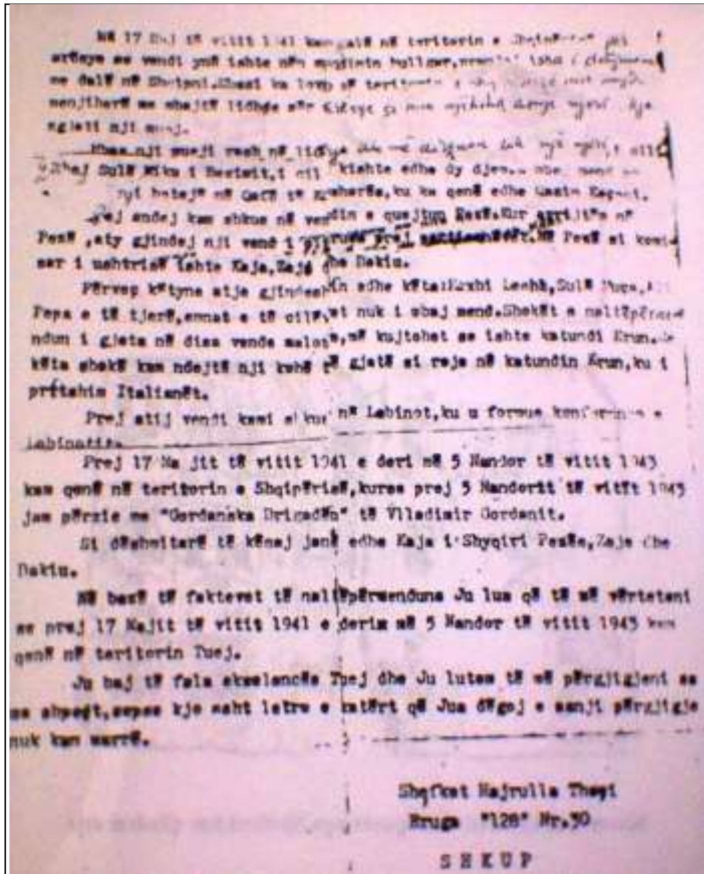
bujqësie dhe tregti dhe kam banuar te Rexhep Ahmeti në Tiranë.

Pas çlirimit të Jugosllavisë, e në këtë rast edhe të Kosovës në vitin 1944, kam ardhur në fshatin tim në Krivenik dhe menjëherë jam lajmëruar si vullnetar në LNÇ dhe jam sistemuar në Brigadën e Parë sulmuese të Brigadës XII të Divizionit IV të ushtrisë jugosllave në Knin të Dalmacisë[18]. Në ushtri kam qëndruar 18 muaj dhe kam qenë komandant i një çete dhe jam demobilizuar si i moshuar.

Pas arritjes në shtëpi nga ushtria jugosllave, si oficer i demobilizuar, jam pranuar në pushtetin popullor si këshilltar në Këshillin e Vendit dhe kam qenë më shumë se një vit këshilltar i pushtetit popullor, ndërsa në tetor 1947 përsëri kam

[18] Shefket Thaçi ishte edhe dëshmitar i mbytjes në ujë, në prillin e vititi 1945, të 29 ushtarëve të mobilizuar në ndjekje të fashizmit, nga komuna e Kaçanikut, prej të cilëve 14 të vrarë ishin nga treva e Hanit të Elezit: Bajram Bushi, Pustenik, Sabri Bushi, Pustenik, Ahmet Dernjani, Paldenicë, Jashar Dernjani, Paldenicë, Beqir Çupi, Paldenicë, Haziz Çupi, Paldenicë, Hamdi Topojani, Topojan, Haziz Berisha, Guranë, Kasum Berisha, Guranë, Fetish Berisha , Guranë, Xhemal Kryeziu, Guranë, Nazmi Huneli, Rezhancë, Riza Xhoni, Rezhancë, Nevaip Qajani, Kryenik, rënë në Trogir të Kroacisë. Varreza kolektive e 29 martirëve gjendet në varrezat e qytetit të Trogirit dhe autori i këtij libri e ka vizituar atë në vitin 1983.

kandiduar dhe sërish jam zgjedhur si këshilltar në Këshillin e Vendit në Han të Elezit.

Në 17 [illegible] të vitit 1941 [illegible] në teritorin e [illegible] [illegible]

[illegible] ne vendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] në Shqipni.[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

menjiherë [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] nji [illegible].

[illegible] nji [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Sulë [illegible] i [illegible], [illegible] kishte edhe dy [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], ku ka qenë edhe [illegible].

Prej andej kam shkue në vendin e quejtun [illegible] në

Pesë, aty gjindej nji vend i [illegible] [illegible]. Në Pesë si [illegible]

i [illegible] ishte Kaja, Zajë dhe Dakiu.

Përveç këtyne atje gjindeshin edhe [illegible] [illegible], Sulë [illegible],

Pepa e të tjerë, emnat e të cilëve nuk i mbaj mend. Shokët e [illegible]

ndum i gjeta në disa vende [illegible], në [illegible] ishte katundi Krum. [illegible]

këta shokë kam ndejtë nji kohë të gjatë si roje në katundin Krum, ku i

prîtshim Italianët.

Prej atij vendi kemi [illegible] në Labinot, ku u formue konferenca e

Labinotit.

Prej 17 Majit të vitit 1941 e deri në 5 Nandor të vitit 1943

kam qenë në teritorin e Shqipërisë, kurse prej 5 Nandorit të vitit 1943

jam përzie me "Gordanska Brigadën" të Vlladimir Gordanit.

Si dëshmitarë të kësaj janë edhe Kaja i Shyqiri Pesës, Zaje dhe

Dakiu.

Në bazë të fakteve të naltpërmendune Ju lus që të më vërtetoni

se prej 17 Majit të vitit 1941 e derin në 5 Nandor të vitit 1943 kam

qenë në teritorin Tuej.

Ju baj të fala shkelqencës Tuej dhe Ju lutem të më përgjigjeni se

ma shpejt, sepse kjo asht letra e katërt që Jua dërgoj e asnji përgjigje

nuk kam marrë.

Shefket Hajrulla Thaçi

Rruga "128" Nr.30

S H K U P

Faksimil i letrës që dëshmon qëndrimin e Shefketit në Shqipëri prej 17.5.1941 – 5.11. 1943[19] *dhe pjesëmarrja e tij në luftën antifashiste*

[19] Ramadan Asllani ,, Avdyl Dura…" Prishtinë 1998, fq.324

Në pyetjen e inspektorit të OZN-as se A e njeh Avdyl Durën dhe si e njeh atë, Shefket Thaçi përgjigjet:
Avdyl Durën nuk e kam njohur gjatë ish Jugosllavisë, as gjatë kohës së okupimit. Me atë njihem që nga koha që ka kaluar në arrati dhe atë nga shkurti i vitit 1947, disa ditë pas luftës që ka zhvilluar Avdyl Dura me grupin e tij në fshatin Strazhë ku edhe u plagos nëntogeri i UDB-së Ilija Hovjecki. Atë natë grupi ka ardhur te mulliri im, i cili gjendet në mes të Krivenikut dhe fshatit Radushë. Avdyl Dura e ka dërguar mulligjiun tim Avdyl Muratin nga fshati Kotlinë, që të vijë te shtëpia ime dhe më ftoi që të shkoj në takim me Avdyl Durën. Kur shkova atje, kam njohur vetëm Avdyl Durën. Ai më tregoi se ka zhvilluar një luftë në fshatin Strazhë dhe tani kemi ardhur në terrenin tuaj dhe më kërkoi që të siguroj ushqim për grupin. Nga mulliri im ata morën rreth 100 kg. miell.
Ku shkuan të arratisurit pastaj?
Grupi i të arratisurve, prej mullirit tim kanë shkuar në stanin e Zeqir Arifit në Krivenik dhe atje kanë qëndruar katër ditë... Pastaj kanë shkuar te Halil Rexhepi në fshatin Rezhancë ku kanë marrë bukë e duhan... Gjithashtu, siç më ka thënë Halil Rexhepi, ata kanë qëndruar edhe në fshatin Kotlinë te një

shok i Halilit. Pas këtij takimi, nuk jam takuar më me grupin e të arratisurve.
Sa anëtarë kishte grupi?
E di që ka qenë Avdyl Dura, Ram Beka, Sadik Tusha dhe përveç këtyre kanë qenë edhe gjashtë të tjerë të cilët nuk i kam njohur. Kanë qenë gjithsejtë nëntë...
A i ke treguar ndokujt për takimet me grupin e arratisur dhe lëvizjet e tyre?
Për takimet e mia me Avdyl Durën dhe grupin e tij si dhe për lëvizjet e tyre, nuk i kam treguar askujt edhe pse kam qenë këshilltar i fshatit.
Më 28 shkurt 1948, Prokuroria Publike e Rrethit në Ferizaj, për të akuzuarin Shefket Hajrullahu ngritë Aktakuzë, në të cilën thuhet:
Shefket Hajrullahu, bujk nga fshati Krivenik, Këshilli Popullor i Vendit në Han të Elezit, rrethi i Nerodimes, i lindur më 1917 nga babai Hajrullahu dhe nëna Kadime, i martuar, baba i dy fëmijëve, shqiptar, i përkatësisë islame, shtetas i Jugosllavisë, me gjendje të mesme ekonomike, i dënuar gjatë ish Jugosllavisë me një vit burg për vrasje, në burg nga data 14 janar 1948.
Sepse, si anëtar i Këshillit Popullor të Vendit në Han të Elezit, për një kohë të gjatë ka mbajtur lidhje të ngushta me grupin e të arratisurve në krye me

Avdyl Durën, i ka ndihmuar materialisht, i ka ndihmuar dhe ka marrë pjesë në mbledhjet e tyre, ka ditur për qëndrimi dhe lëvizjet e tyre dhe si anëtar i Këshillit Popullor ka qenë i obliguar t`i ndjek dhe t`i zbuloj, ndërsa ai përkundrazi, i ka ndihmuar dhe ju ka shërbyer si strehues (jatak). Ai në datën e pavërtetuar të muajit shkurt 1947 e ka pranuar të arratisurin Avdyl Dura dhe me atë ka mbajtur mbledhje dhe nga mulliri i tij i ka dhënë 100 kg. miell si dhe nuk ka lajmëruar askënd nga organet e pushtetit, për këtë ka kryer vepër penale të strehimit e paraparë nga neni 3 pika 14 e Kodit penal dhe e dënueshme nga neni 4 e po të njëjtit ligj... duke e porositur Gjykatën e Qarkut në Gjilan që Shefketin ta dënoj sa më rëndë dhe të merr dënimin e merituar.

Me këto pyetje dhe kërkesa të ngjashme, jatakët e lirisë dhe të çlirimit do të përballen me ditë dhe net të tëra, derisa një ditë i nxjerrin pranë Gjykatës së Qarkut në Gjilan dhe i dënojnë me dënime të rënda:

Nazmi Brava nga Puset e Nikës u dënua me vdekje-pushkatim, dhe humbjen e të gjitha të drejtave qy-tetare,

Rufat Brava po nga Puset e Nikës u dënua me 5 vite burg, dhe humbjen e të drejtave qytetare,

Halil Rogaqi nga fshati Rezhancë u dënua me 5 vite

burg, dhe humbjen e të gjitha të drejtave qytetare, Shefket Thaçi i dënua me 3 vite burg, dhe humbjen e të gjitha të drejtave qytetare.

Është me rëndësi të theksohet së Nazmi Brava, Rufat Brava e Halil Rogaqi u dënuan në një grup, ndërsa Shefket Thaçi në një proces gjyqësor të veçantë.

Në momentin e shpalljes së dënimeve dhe pas shpalljes së dënimit kapital ndaj Nazmi Bravës, ai ashtu me pranga siç ishte, ngritet dhe i drejtohet familjes së tij: Mos u mërzitni, se ky dënim është nga pushtuesi , nuk është nga Zoti...[20] dhe vërtetë me kalimin e kohës, pas kërkesave të shumta nga familja dhe mbrojtësi i tij se, dënimi ndaj Nazmi Bravës me pushkatim është i padrejtë dhe i pajustifikueshëm, lënda e tij rishqyrtohet. Janë të shumta kërkesat, të cilat herë herë marrin edhe formën e protestave. Vlen të theksohet kërkesa e gruas së Nazmiut, Sadikja e cila në kërkesën për zbutje të dënimit si ajo e vitit 1950, 1951 drejtuar Presidiumit të Kuvendit të Jugosllavisë thotë se: Nazmiu ishte i mobilizuar nga 20 shtatori i vitit 1944 dhe në ndjekje të fashizmit ka luftuar deri më 3 mars 1945 dhe njëkohësisht në kërkesën e

[20] Informatë nga Zelfi Brava, Shkup,1995

Sadikes, kundërshtohet vendimi i gjykatës në Gjilan si tejet i rëndë dhe i paargumentuar, andaj në këto rrethana, Gjykata supreme, dënimin e shqiptuar nga shkalla e parë do ta ulë në 10 vite, e pastaj në 8, prej të cilave Nazmi Brava mbajti 6 vite të plota. Ai, dënimin do ta mban kryesisht në burgun e Nishit, Mitrovicë të Sremit e Stara Gradishkë, burgje këto të njohura për trajtim tepër të keq të burgosurve shqiptarë. Nazmi Brava dhe shokët e tjerë edhe pse të liruar nga burgu, ata do të mbahen krejtësisht të izoluar prej organeve të pushtetit. Askund s`kanë pasur të drejtën të shkojnë pa marrë lejen e autoriteteve dhe sa herë që Titoja vinte në Kosovë ose rreth saj, Nazmi Brava dhe pjesëtarët tjerë të këtij grupi, mbaheshin mbyllur.

Kur shpërthyen demonstratat e vitit 1968 në Prishtinë, Nazmi Bravës do t`i kënaqet shpirti, pasi që e dinte se fara e lirisë ishte mbjellë herët dhe një ditë do të jep frytin e saj, dhe kjo farë do të dridh edhe themelet e Jugosllavisë artificiale edhe gjatë demonstratave të vitit 1981 e sidomos gjatë luftës së lavdishme të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, ku rrënja familjare e Nazmi Bravës ishte edhe çerdhja e UÇK-së, ndërsa shtëpia e tij dhe e kusherinjëve të tij ishin kazerma të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës,

kurse nipërit e tij ishin ushtarë të parë në vijat e frontit për liri.

Shtëpia në Puset e Nikës, ku delegacioni i UÇK-së në krye me Hashim Thaçin, Ramë Bujën e Agim Çekun, qëndruan një natë kur u kthyen nga Konferenca e Rambujesë. Në Puse të Nikës, ata u futën nga Radusha dhe ishin pjesëtarët e UÇK-së nga Brigada 164,, Gafurr Loku" të cilët i sollën dhe i përcollën nëpër zona tjera të luftës.

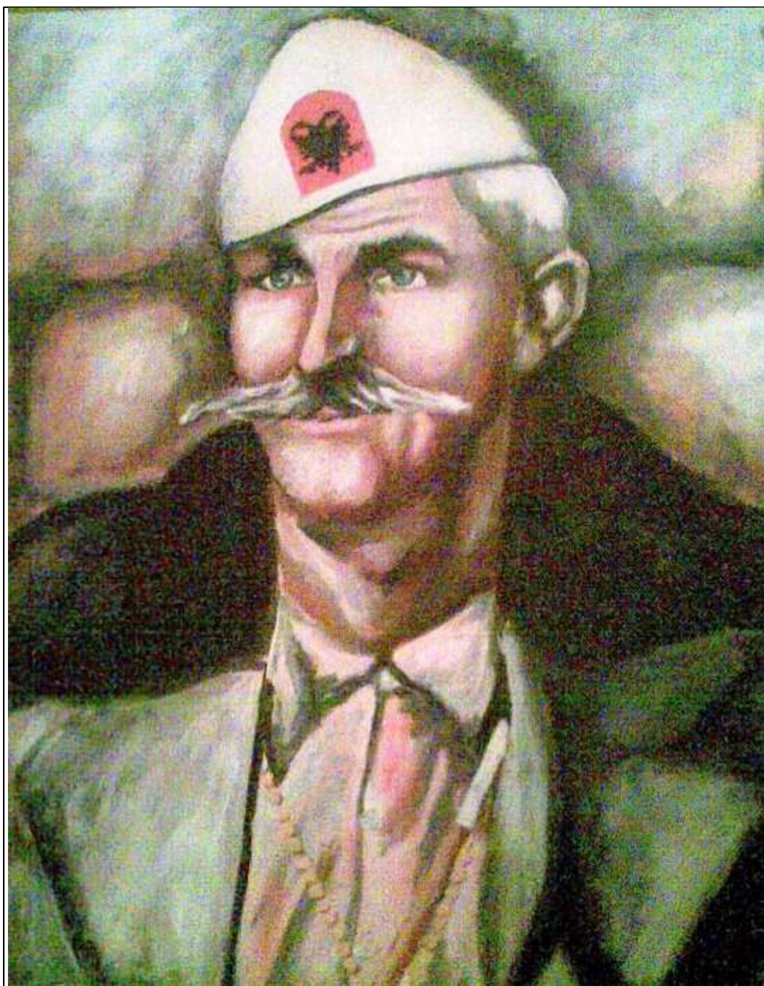

Shtëpitë – kazerma të UÇK-së në Puset e Nikës 1998-1999

Fotografi e viteve të 60-ta, nga majta: Isak Prelezi (dhëndri i Islam Bravës, burri i Remzijes), Idriz Kaloshi nga Gurana, Islam Brava, Nazmi Brava, Xhemë Komo-gllava, Izeri nga Greqani (nip i Bravëve), Isni Brava dhe Xhemë Brava.

Kryengritësi Avdyl Duraj nga Durajt e Kaçanikut[21]

[21] Fotografi e marrur nga prof. Metush Zenuni

Lapidar atdhetarëve Avdyl Dura e Ramë Beka

DURAJ, KAÇANIK, 28 QERSHOR - Në 61-vjetorin e rënies i është vënë gur themeli lapidarit të Avdyl Durës dhe të Ramë Bekës, veprimtarë kaçanikas të Lidhjes së Dytë të Prizrenit, të hënën paradite, në fshatin Duraj të Kaçanikut. Nderi për të përuruar nisjen e punimeve për ngritjen e lapidarit u ka takuar: mbesës së Avdyl Durës, Rufije Sallahu, birit të Ramë Bekës, Shaban Vogliqi dhe kryetarit të Kaçanikut, Xhabir Zharku. Është thënë se Dura dhe Beka kanë qenë pjesëtarë të formacioneve të armatosura të Lidhjes së Dytë të Prizrenit. "Avdyl Dura dhe Ramë Beka janë angazhuar dhe kanë luftuar për Shqipërinë etnike, ndërsa janë vrarë në fshatin Rakaj të Ferizajt gjatë përleshjes së armatosur me forcat partizane, më 28 qershor 1949", i ka thënë KD-së Ramadan Asllani, autor i një libri biografik për të sipërpërmendurit. Sipas tij, pushteti i atëhershëm i kishte ekspozuar kufomat e tyre në xhaminë e Ferizajt për të mbjellë frikë te popullata që i mbështeste. "Eshtrat e tyre edhe sot prehen në një varr të përbashkët në varrezat serbe në Ferizajt", ka nënvizuar ai. Ndërkaq historiani Muhamet Shatri, në një studim shkencor për Lidhjen e Dytë të Prizrenit, shkruan se Avdyl (Zejnullah) Zenuni (1893), nga fshati Duraj i Kaçanikut, i njohur në popull me emrin Avdyl Dura, ka qenë kryetar i Komunës së Shtimes (1926-1937) dhe komandant i vullnetarëve të Mbrojtjes Kombëtare të Kaçanikut (1941-1944). Sipas tij, në dhjetor të vitit 1944 është inkuadruar në Brigadën VII të Kosovës dhe është dërguar në Frontin e Sremit. "U arrestua në korrik të vitit 1945, ndërsa pas arratisjes nga Burgu i Ferizajt, me ndihmën e Hysni Lajçit, postëkomandant i policisë, del në ilegalitet dhe vepron deri më 28.6.1949, kur u vra nga forcat e UDB-së", shkruan Shatri. *(E.R).*

Faksimil nga shkrimi i gazetarit Ekrem Raka në ,,Koha Ditore" në 61-vjetorin e rënies së Avdyl Durës dhe vendosja e gurthemelit për lapidarin e tij

Në një proces të veçantë dhe me të akuzuar të tjerë, prangat e pushtuesit do t`i provoj edhe ***Ali Mursel Huneli***[22] nga fshati Rezhancë, komuna e Hanit të Elezit, i cili arrestohet në gushtin e vitit 1946 me akuzën si pjesëtarë i NDSH-së.
Në këtë proces gjyqësor që u zhvillua në Gjykatën e Qarkut në Gjilan e ku prokuror ishte sllavokomunisti Ali Shukriu me dënime të rënda dënohen:
1. Hamit Berisha, me vdekje
2. Maliq Sahiti, me 10 vite burg
3. Ramadan Agushi, me 7 vite burg
4. Jakup Salih Malisheva, me 10 vite burg
5. Rexhep Shemë Dajkoci, me 15 vite burg
6. Arif Saliu, me 11 vite burg
7. Riza Osman Hoxha, me 12 vite burg
8. Destan Budrika, me 12 vite burg
9. Lazar Josipi, me 12 vite burg
10. Rrustem Statovci, me 20 vite burg
11. Sefedin Shabani, me 15 vite burg
12. Husein Murtezan Daladaku, me 7 vite burg
13. Ismail Rrahman Mema, me 15 vite burg
14. Nejazi Çarkagjiu, me 10 vite burg
15. Hamdi Dalipi, me 3 vite burg
16. Zija Imer Shuku, me 7 vite burg

[22] Lënda e Ali Hunelit në Arkivin e Kosovës mban numrin P.nr.18/47

17. Haki Zulfiqari, me 5 vite burg
18. Sali Aliu, me 15 vite burg
19. Iljaz Beqiri, me 1 vit burg
20. Murat Zherku, me 5 vitë burg
21. Fehmi Ramadan Zherku, me 15 vite burg
22. Hajredin Fazliu, me 15 vite burg
23. Sulë Hajredin Fejzullahu, me 10 vite burg
24. Abaz Rexhep Behluli, me 7 vite burg
25. Xhemail Maksuti, me 1 vit burg
26. Hajrush Jakup Halimi, me 10 vite burg
27. Fahri Halimi, me 20 vite burg
28. Hilmi Ejupi, me 17 vite burg
29. Shefki Metushi, me 5 vite burg
30. Ibrahim Grainca-Cernica, me 20 vite burg
31. Asllan Buza, me 8 vite burg
32. Raif Ejup Tasholli, me 7 vite burg

Ndërsa të akuzuarit tjerë si:

1. Mumin Jakupi, lirohen nga aktakuza
2. Shaban Sulë Bekteshi, lirohet nga aktakuza
3. Ismail Ragip Sulejmani, lirohet nga aktakuza
4. Katerina Jozef Pjetri, lirohet nga aktakuza
5. Gani Zaja, lirohet nga aktakuza
6. Ali Murseli (Huneli nga fshati Rezhancë, v.j.) lirohet nga aktakuza me arsyetim se veprimtaria e tyre gjatë seancës së mbajtur me datën 1, 2, 3, 4, 5 dhe 6 shkurt 1947 nuk ka arritur të vërtetohet.

Ali Murseli(Huneli) në aktgjykimin K.br.18/47 akuzohej se në gusht të vitit 1946 ka bashkëpunuar me Fahri Halimin (Shurdhani vr. Sh. Ç.) si anëtar i NDSH – së në Kaçanik.
Ali Huneli, menjëherë pas Luftës së Dytë Botëror ishte kryetar komune në Han të Elezit. Arrestimi i tij bëhet në gushtin e vitit 1946 dhe pas hetimeve gjashtë mujore në burgun e Gjilanit , ai me 10 shkurt 1947 lirohet nga kjo akuzë.
Islam Brava dënimin e ka mbajtur në Gjilan, Nish, Mitrovicë të Sremit dhe Bosanska Gradishkë. Nazmi Brava burgun e ka mbajtur në Gjilan, Nish, Mitrovicë të Sremit e Stara Gradishkë. Halil Rogaqi në Gjilan, dhe Mitrovicë të Sremit, Rufat Brava në Gjilan, Nish dhe Mitrovicë të Sremit, Shefket Thaçi burgun e ka mbajtur në Gjilan dhe Nish, Ali Huneli vetëm në Gjilan.
Siç dëshmon Shaban Rogaqi, nipi i Halil Rogaqit, në burgun e Sremit, kishte pasur mbi 500 shqiptarë të burgosur e në mesin e tyre Mulla Idrizi nga Shkupi i cili duke e parë që po vdes nga kanceri, Halil Rogaqit ia ka lënë për amanet frymën për shërimin e një numri të madh të sëmundjeve, të cilat Halili edhe i ka përdorë për shërimin e njerëzve gjeri në fund të jetës së tij.

Atdhetari Islam Brava, pas daljes nga burgu, jeton te vajza e tij e martuar Remzija në Shkup dhe pasi rivendos kurorë me gruan e larguar në Turqi, Islam Brava shkon te ajo dhe djali Nejaziu ku edhe i ndërrohet mbiemri nga Brava në Ateshturk. Në Turqi jeton pesë vite me radhë dhe herë pas here kthehet në vendlindje, ku të afërmit e Islamit rrëfejnë se, Islami thoshte se nuk kam dëshirë të vdes në Turqi.

Pas një sëmundje të rëndë (kancer në lukth) dhe pas qëndrimit në spitalin e Shkupit për dy javë ditë me radhë, Islam Brava ndërron jetë në vitin 1976, në moshën 83 vjeçare dhe varroset varrezat e Butelit në Shkup.

Nazmi Brava vdes më 27.8.1969 në moshën 73 vjeçare dhe varroset në varrezat e fshatit Puset e Nikës.

Halil Rogaqi vdes më 11.6.1969 në moshën 74 vjeçare dhe varroset në varrezat e fshatit Rezhancë.

Rufat Brava vdes më 19.4.1988 në moshën 82 vjeçare në Shkup ku edhe varroset.

Shefket Thaçi vdes më 17 korrik 1978 në moshën 69 vjeçare në Shkup ku edhe varroset.

Ali Huneli vdes në vitin 1982 në moshën 77 vjeçare dhe varroset në varrezat e fshatit Rezhancë.

Nga goja e popullit thuhet se sa më të vjetra të jenë gjërat, aq më i madh është interesimi për ato, në kontekstin historik, ngjarjet e tilla marrin dimensionin e dëshiruar sepse zbardhet veprimtaria e atdhetarëve të cilët pushtuesi me qëllim i ka mbajtur të anatemuar që mos të motivohen të tjerët, që t`i vras për herë të dytë.
Ne, nëpërmjet këtij shkrimi, përkatësisht portretizimi nuk bëmë asgjë më shumë pos që tentuam të sheshojmë veprimtarinë e këtyre atdhetarëve, që besën e dhënë e kishin kod mbi kod dhe në ato kohë tepër të vështirë, ku siç thamë më lartë, aq sa dënohej kaçaku po aq dënohej edhe jataku, ishte vështirë t`i dilej përpara uraganit jugosllav.
Kjo vërtetohet edhe me faktin, ku pas burgosjes së tyre dhe tmerret që panë nëpër burgjet e Jugosllavisë së Titos, për dekada me radhë, nga treva e Hanit të Elezit nuk kishte të burgosur politik, nuk kishte njerëz që dëshironin të binin në „bela" me robëruesin dhe pushtuesi sllavokomunistë dukej sikur kishte ngulitur thellë rrënjët në këto troje. Do të duhej të lindte e rritej tribuni Gafurr Loku dhe të ringjallej flaka e lirisë, flaka e çlirimit.

Dëshmi nga dokumentacioni arkivor për: Islam Bravën, Nazmi Bravën, Rufat Bravën, Halil Rogaqin, Shefket Thaçin e Ali Hunelin

Nazmi Brava (1896 – 1969)

„ Burgosja e anëtarëve të familjes së Avdyl Durës, me gra e burra, më detyruan ta ndryshoj idenë e mos-dorëzimit, përndryshe tërë jetën do ta kaloja maleve "

Окружном Суду

Гњилане

Оправдање жалбе на пресуду Окружног Суда у Гњилану К.бр.8, 14 и 15/48 од 27 јануара 1948 године коју је изјавио мој брањеник Назмија Реџепи Рамадани, из Пустеника а којом је пресудом осуђен на казну смрти стрељањем због дела из чл.3 тач.7 крив. дела против народа и државе.

Овим оправдавам жалбу коју је на поменуту пресуду изјавио мој брањеник Назмија са разлога:

Целокупна пресуда заснована је на признању које је оптужени Назмија дао на своме саслушању код органа У.Д.Б. у Урошевцу.

Из тога његовага признања утврђује се да је се он нашао свега ~~два пута са~~ одметницима Абдула [illegible] и другим и то први пут кад је ишао у [illegible] по дрва и други пут кад му је одметник Абдул наредио да позове оптуженога Адила Реџепа и некога [illegible] из села [illegible], што је он и урадио.

Први пут је одметницима обећао да ће им давати храну а утврђено је да им је храну дао свега један пут.

Ова његова радња и ако је кривица из тач.7 чл.3 [illegible] није толико тешка нити се он појављује с обзиром на његово признање као лице неопрaвдано и опасно по поредак да га је требало осудити на смрт.

Ово тим пре што се из уверења Народног власти види да није [illegible] владања.

Истина је по свом признању за време окупације био контра четник али [illegible] доказа да је за то време учествовао у борби против Народно-ослободилачког покрета те то његово учествовање као контра четника није суд требао да му узме као [illegible] тежаке врсте због које је требало да се осуди на смртну казну.

Са свега изложенога је молим Врховни Суд Србије да [illegible] пресуду Окружног Суда у Гњилану преиначи на тај начин што ће оптуженом Назмији казну смрти заменити временском казном јер нема околности ни чињеница због који би он требао да буде осуђен на смрти.

Трошкове не плаћам.

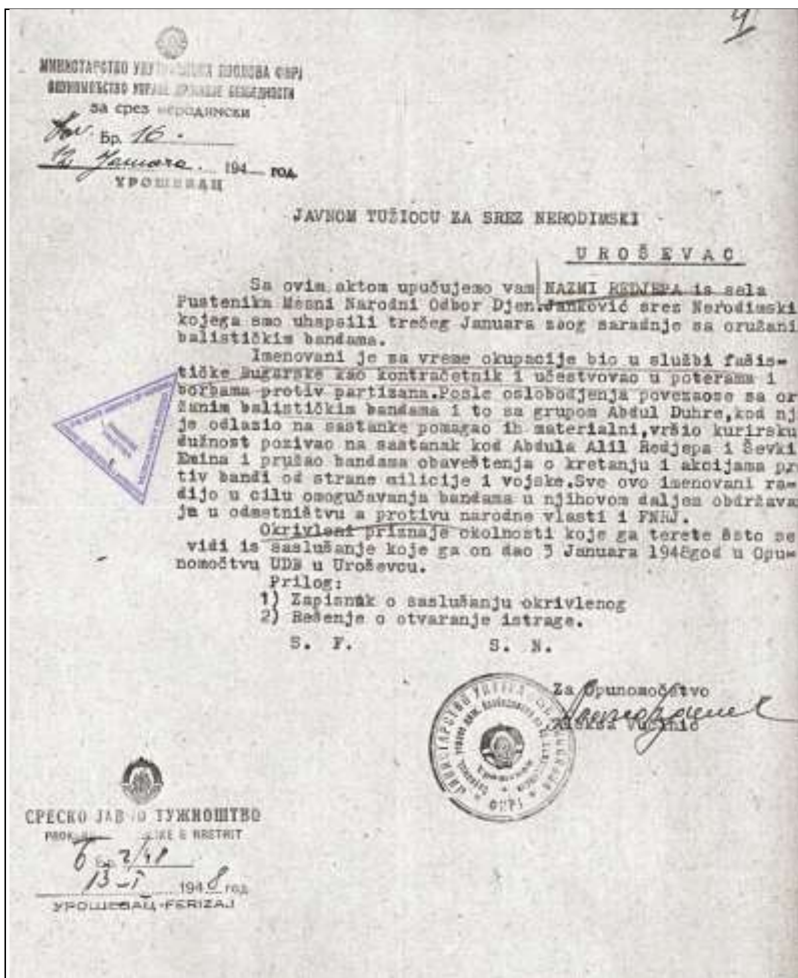
С.Ф. С.Н.

2-II-1948 год.
Гњилане

Учтив,
(Велибор [illegible])

Бранилац оптуженог Назмије Реџепа Рамадана из Пустеника.

Faksimil nga Gjykata e Qarkut në Gjilan ku Nazmi Brava dënohet me dënim me vdekje

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ФНРЈ
ОПУНОМОЋСТВО УПРАВЕ ДРЖАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ
за срез неродимски
Бр. 16 -
12 Јануара 194 год.
УРОШЕВАЦ

JAVNOM TUŽIOCU ZA SREZ NERODIMSKI

U R O Š E V A C

Sa ovim aktom upućujemo vam NAZMI REDJEPA is sela Pustenika Mesni Narodni Odbor Djen. Janković srez Nerodimski kojega smo uhapsili trećeg Januara zbog saradnje sa oružanim balističkim bandama.

Imenovani je za vreme okupacije bio u službi fašističke Bugarske kao kontračetnik i učestvovao u poterama i borbama protiv partizana. Posle oslobodjenja povezaose sa oružanim balističkim bandama i to sa grupom Abdul Duhre, kod nji je odlazio na sastanke pomagao ih materialni, vršio kurirsku dužnost pozivao na sastanak kod Abdula Alil Redjepa i Ševki Emina i pružao bandama obaveštenja o kretanju i akcijama protiv bandi od strane milicije i vojske. Sve ovo imenovani radijo u cilju omogućavanja bandama u njihovom daljem obdržavanju u odmetništvu a protivu narodne vlasti i FNRJ.

Okrivljeni priznaje okolnosti koje ga terete što se vidi is saslušanje koje ga on dao 3 Januara 1948god u Opunomoćtvu UDB u Uroševcu.

Prilog:
1) Zapisnik o saslušanju okrivlenog
2) Rešenje o otvaranje istrage.

S. F. S. N.

Za Opunomoćstvo
Aleksa Vučinić

СРЕСКО ЈАВНО ТУЖИОШТВО
PROK... ...IKE E RRETHIT
Бр. 2/48
13-I 1948 год.
УРОШЕВАЦ-FERIZAJ

Faksimil nga dokumenti prokurorial ku për Nazmi Bravën thuhet se ka qenë në shërbim të bullgarëve si kontraçetnik dhe ballistëve Avdyl Dura me shokë.

PREZIDIJUM
NARODNE SKUPŠTINE FNRJ

Pov. br. 6782

13-X- 1961 god.

BEOGRAD

Na osnovu čl. 1 Zakona o davanju amnestije i pomilovanja, čl. 3, 4 i 7 Zakona o Prezidijumu Narodne skupštine FNRJ i čl. 12 Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i poslovanju Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ — Pretsedništvo Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ na sednici svojoj od 13-X- 1961 godine, donelo je sledeću

ODLUKU

Da se molba za pomilovanje NAZMI REDŽEPA RAMADANA, osudjenog pravosnažnom presudom Vrhovnog suda NR Srbije Kž.465/48 od 3 IV 1948- DELIMIČNO UVAŽI;

Da se osudjeni NAZMI REDŽEPA RAMADANA od izvršenja izrečene kazne strogog zatvora DELIMIČNO OSLOBODI i da mu se izvršenje ove kazne snizi od 10/deset/ godina na 8/osam / godina.

S.F. – S.N.

SEKRETAR, POTPRETSEDNIK,

Faksimil i dokumentit ku dënimi me vdekje i zëvendësohet me 10 vite burg.

Kërkesë për zbutjen e dënimit e japin edhe dëshmitarë nga Fronti i Sremit dhe gjithsesi gruaja e tij Sadikja.

ZAPISNIK

O saslušanju okrivljenog NAZMI REDJEPI radjen u Opunomoćtvu UDB za srez Nerodimski 3 Januara 1948god.

Islednik Aleksa Vučinić.

Utvrdjeno je identičnost lica koje se saslušava.

Okrivljeni je pozvat da u potpunosti istinito iznese sve što mu je po znato o okolnostima za koje se tereti,kao i ukazano mu je na posledice koje proističe zbog davanja neistinitih iskaza.

Na opšta pitanja odgovara:

Zovem se Nazmi Redjepi,rodjen sam 1896god.uselu Pusteniku MNO Djen.Janković srez Nerodinski,od ocaRamadana i majke Have, oženjen sam sa ženom Sadika,po zanimanju sam zemljoradnik,nepismen Šiptar državljanin FNRJ,srednjeg sam imovnog stanja,do sada nisam sudjen niti osudjivan.

Za vreme bivše Jugoslavije zanimaosam zemljoradnjom kod svoje kuće tako isto i za vreme okupacije zanimaosam se zemljoradnjom kod svoje kuće sve do 1942god.Početkom 1942god.stupiosam u službi okupatora tj.primlen sam za kontračetnika i u službi kao kontračetnik kod bugara ostaosam godinuipo dana.

Predmet isledjivanja:

Poznaješ li Abdul Duhru i ako ga poznavaš od kada?

Abdul Duhru iz sela Duhre koji se sada nalazi u odmetništvu poznajem još iz vremena bivše Jugoslavije jer je bio kao presdnik opštine Slatinske a još bole samse sa njime poznao za vreme okupacije jer sam ja tada bijo kontračetnik a on je bio naš komandant pa smo imali stalni medjusobni kontakt.

Dali sise sastajao sa Abdul Duhrom od kako je u odmetništvu i ako si reci nam sve što o tom znaš?

Aprila meseca 1946god.pošaosam sa Rufat Halilom iz moga sela da beremo drva u šumi u blizini naše sela,kada smo došli u šumu iz šume je izašao odmetnik Abdul Duhra sa još šest odmetnika,od svih 11h odmetnika poznaosam Abdul Duhru,Sadik Tušu i Ram Boku ostala četvorica nisu mi bila poznata,ja i Rufat sa njima smo.ostali u razgovoru oko10 minuta i tada nam Abdul rekao da idemo odmah našim kuća i da mu donesemo hleba,ja i Rufat odmah smo pošli našim kućama i donali hleba na mesto gd smo i ostavili.Abdul nam je tom prilikom reka da o ovome sastanku sa njima nesmijemo nikome pričati a da u buduće kad god budem ja naišao sa mojom grupom uvek će te nam pripremiti hrane i donijeti je na mesto gde ja budem rekao,ja i Rufat pristalismo na to i nismo nikome o sastanku sa Abdulom pričali.

Drugi put sastalismose sa Abdulom Juna ili Jula meseca 1947god.Mi nijesmo bili zakazali ovaj sastanak sa Abdulom nego Abdul je došao u pola noći kod kuće Rufata Alila iz sela Pustenik,Rufat je izašao i sa njim se sastao,tom prilikom mu je Abdul rekao da Rufat pripremi hranu i da mu sutra donese na mesto gde smo se sastali na prvome sastanku tj.

Faksimil nga procesverbali i hetuesisë që Aleksa Vuqiniqi zhvillonte ndaj Nazmi Bravës

u šumi blizo Bela Pustenika.Tada je Abdul re-
Rufatu damo pozove i mene ujutro i da i ja pri
premim hrane i da zajedno sa Rufatom donesem n
na odredjenom mesto.Sutra dan ujutru došao je
Rufat kod moje kuće i rekmomo da noćas je bio
kod njegove kuće Abdul Duhra pa mije naredio d
da ja i ti pripremimo hrane za nekoliko njih i
da mu je donesemo na odredjenom mesto gde smos
se prvi put sastali.Ja sam odmah uzeo onda h
hleb i pošnosam kod Abdula.Kada sam predao
hleb Abdul mije rekao da podjem u selo Rožance
i da pozovem Alil Redjepa,ja sam to odmah ura-
dio tj.pozvao Alil Redjepa i sastavioga sa
Abdulom.

Ja nisam ništa čuo šta je Abdul razgovara
sa Ali Redjepom niti sam prisustvovao njiho-
vom razgovorom jer me odmah Abdul poslao da
idem u solu Kotlinu da pozovem Ševki Kuina da
dodje kod njega,ja sam otišao u Kotlinu pozvao
sam Ševkiju.Kada sam rekao Ševkiju da ga zove
Abdul on je odmah pošao sa mnom i kada smo doš
li na mesto gde je banda bila i sastavio sa
Abdul Duhrom,kada smo došli ja i Ševkija tu ni
smo našli ALIL REDJEPA nego on pošao kući.Ja
neznam šta je razgovarao Abdul Duhra sa Šev-
kijom pošto sam pošao kući jer je bilo već noć
a banda je ostala su Ševkijom na istome mestu.
Dok sam išao da pozivam Ševki Kuina i Alil Red
jepa Rufat je bijo za celo vreme u razgovoru s
sa Abdulom i prisustvovaoje kada je razgovarao
Abdul sa Alil Redjepom.

Nemam više ništa da izjavim.

Dovršeno pročitano i odbreno.

Saslušao Ga

Saslušani

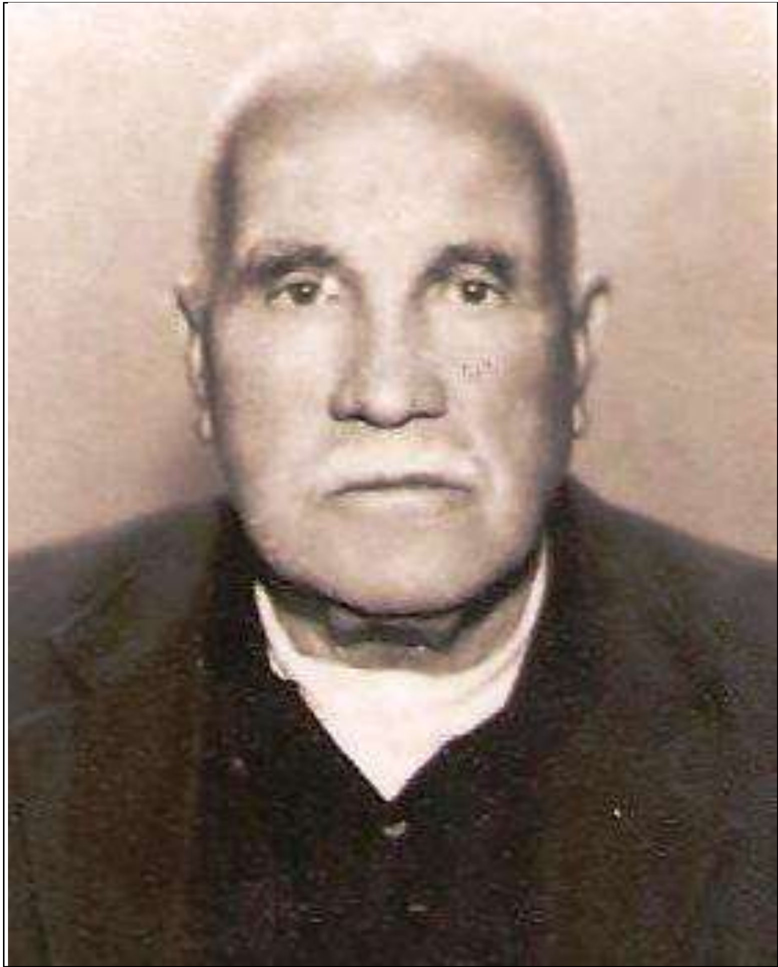
Faqja e dytë e procesverbalit hetues dhe në anën e djathtë dorëshkrimi i Nazmi(Rexhepit) Bravës

Islam Brava (1893- 1976)

тампарије ФНРЈ у Београду

Të vetmin dokument që arritëm të sigurojmë në Arkivin Shtetëror të Kosovës është dokumenti ku shihet dënimi prej 20 viteve për Islam Bravën si dhe të dhënat e tij të lindjes

Rufat Brava (1906 – 1988)

Na predlog Sreskog opunomoćstva UDB u Urosevcu Pov.br.2 od 8.I.1948 godine, a u vezi čl.11 Zakona o javnom tužilaštvu, donosi se sledeće

r e š e n j e:

Protivu Alima Rifata, zemljoradnika iz sela Pustenika otvara se krivična istraga i naređuje istražni zatvor zbog krivičnog dela iz čl.3 t.14 Zakona o krivičnim delima protivu naroda i države.

Vođenje istrage poverava se Sreskom opunomoćstvu UDB u Urosevcu.

R a z l o z i:

Iz [illegible] materijala i priznanja osumnjičenog Alima Rifata utvrđuje se da je imenovani održavao tesne veze sa odmetničkim bandama [illegible] Ture, ove materijalno pomagao i odlazio na sastanke sa istima sa ciljem [illegible] održavanje u odmetništvu.

Istražni zatvor je naređen kao mera obezbeđenja od eventualnog bekstva.

Prednje rešenje saopštiti osumnjičenom uz potpis i poučiti ga da se protivu rešenja o istražnom zatvoru može žaliti u roku od tri dana od dana saopštenja nadređenom tužilaštvu, preko ovog tužilaštva.

Smrt fašizmu – sloboda narodu!

JAVNI TUŽILAC,

/Milija Spalević/

Prednje rešenje primio sam na čitanje dana 10.I.1948 g.

Vendimi për paraburgim ndaj Rufat Bravës

СРЕСКО ЈАВНО ТУЖИОШТВО
[illegible]
Бр. 4/48
19-I-1948 год.
УРОШЕВАЦ-ФЕРИЗАЈ

ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИОШТВО
[illegible]
Бр. 5/48
9-I-1948 год.
ГЊИЛАН-GILAN

OKRUZNOM SUDU,
Gnjilane

Na osnovu cl. 11 Zakona o javnom tuziostvu, po provedenoj istrazi

o p t u z u j e m:

2

RIFATA ALJIJA zemljoradnika iz sela Pustenika, Mesni narodni odbor Djeneral Jankovic, Sreza nerodimskog, rodjen 1903 godine od oca Aljilja i majke Neglije, Siptar, drzavljanin FNRJ, vere muslimanske, od imovine poseduje 1,80 ha. zemlje, neosudjivan, u zatvoru od 3 januara 1948 godine.

Zato sto je i ako clan Mesnog Narodnog odbora u Djeneral-Jankovcu, tokom 1947 godine stalno odrzavao veze sa odmetnickim balistickim bandama Avdulja Dura, ovima davao sklonista, snabdevao ih namirnicama i sa njima odrzavao sastanke, umesto da kao prestavnik narodne vlasti potpomogne njihovo unistenje i otkriva njihovo kretanje i neprijateljski rad protivu danasnjeg drzavnog uredjenja u FNRJ, on je ucinio sve da potpomogne dalje odrzavanje ovih u odmetnistvu. Tako je pored ostalog bio na sastanak sa odmetnikom Avdulj Durom meseca aprila i meseca jula 1947 god. cime je pocinio krivicno delo [illegible] je takovo predvidjeno u cl. 3 t. 14 Zakona o krivicnim delima protivu naroda i drzave, kaznjivo po cl. 4 istog zakona u vezi Zakona o vrstama kazni. Sa izlozenog

p r e d l a z e m:

da se pred krivicnim vecem toga suda odredi usmeni javni pretres, na koji da se iz istraznog zatvora privede optuzeni Rifat Alija;

da se o danu pretresa obavesti javni tuzilac okruga u Gnjilanu;

da se na dan pretresa procita prijava Sreskog [illegible] [illegible] u Urosevcu br. 15 od 12 januara 1948 godine, kao i uverenje u krivicnoj formi izdato od strane [illegible] u Djeneral-Jankovcu za optuzenog Rifata pod br. 60 od 1[illegible].I.1948 godine i resenje i tog [illegible] br. 10 od 1[illegible].I.1948 g.

da sud po odrzanom pretresu i provedenim dokazima optuzenog Rifata oglasi krivim za dela iz dispozitiva ove optuznice i [illegible].

O B R A Z L O Z E N J E:

Provedenom istragom i priznanjem optuzenog Rifata Alije utvrdjuje se da je on tokom 1947 godine odrzavao intimne veze sa odmetnickim balistickim bandama, odlazio na sastanke sa ovima, kao sto je to ucinio meseca aprila i jula 1947 godine, prema vlastitom priznanju na zapisniku od 3.I.1948 god. Optuzeni je bio prestavnik narodne vlasti, pa umesto da kao takav potpomogne hvatanje ili unistenje odmetnickih bandi, ove je materijalno pomagao i odrzavao nedozvoljene veze sa istima a sve u cilju da omoguci njihov neprijateljski rad protivu drzavnog uredjenja u FNRJ i [illegible] poverenje koje je uzivao kod narodnih vlasti.

Odbrana optuzenog da nije smeo obavestiti organe Narodnih vlasti o kretanju oruzanih odmetnickih bandi je lazna i bez osnova te je kao takvu treba i odbaciti.

Sa izlozenog optuznica je [illegible] na zakonu zasnovana.

Smrt fasizmu – Sloboda narodu!

[illegible]

Aktakuza ndaj Rufat Bravës

Рађено у Спунономоћству УДБ за срез неродимски, 3 .I. 1948 године.

2

З А П И С Н И К

О саслушању окривљеног РУФАТ АЛИЛА, рођеног 1903 године у селу Пустенику, МНО Ђен. Јанковић, срез неродимски, од оца Алила и мајке Беглије по занимању земљорадник, Шиптар, држављанин ФНРЈ, неписмен, говори шиптарски и српски, сиромашног имовног стања, до сада неосуђиван.

Опоменут а му је пажња да у потпуности истинито изнесе све шта му је познато о околностима за које се терети или ће у противном сносити последице због давања неистинитих исказа.

На постављена питања одговори:

Где си живео и чиме си се бавио за време бив. Југославије?

За све време бив. Југославије радио сам као радник у руднику Радуши и руднику азбеста у мом селу Пустенику.

Где си боравио и чиме си се занимао за време рата?

За све време рата био сам код своје куће бавећи се земљорадњом.

Имаш ли какву функцију у народној власти?

На последњим изборима за органе народне власти изабран сам за одборника у Месни одбор Ђенерал Јанковић.

Колико си се пута илегално састајао са одметницима који су одбегли у шуму, од ослобођења па до дана твог притвора?

Ја сам се састајао два пута са одметником Авдуљ Дуром из села Дуре и његовом бандом. Први пут месеца априла 1947 године, пошао у шуму пустеничку са мојим комшијом Назим Реџепом и понели смо나 [illegible] да исечемо дрва, пред нас је у шуми изашао Авдуљ Дура са још 7 одметника, али ја сам познавао само Авдуљ Дуру, Рам [illegible] и Салих Туну, док остале нисам познавао. Авдуљ нам је тада рекао да идемо кући и да им донесемо хлеба, ми смо отишли кући и донели смо по два хлеба и предали их бандитима, т.ј. ја сам донео два, а Назмија два хлеба. Тада нас је Авдуљ питао: Шта је било са Исаем Мухаремом из села Пустеника, који је био затворен и мало смо разговарали, па смо се ја и Назмија повратили кућама, а они су остали у шуми.

Кад си се други пут састајао са Авдуљ Дуром и његовом бандом?

Не сећам се тачно датума, а мислим да је било јула месеца 1947 године, једне ноћи око пола ноћи неко је закуцао на моја врата. Када сам ја упитао: Ко је то? Одговорио ми је да је дуванџија који продаје шверц дуван и да га [illegible] је ту затекла ноћ. Ја сам зато отворио врата и угледао сам групу људи међу којима и Авдуљ Дуру. Авдуљ ми је рекао да им изнесем хлеба, а ја нисам имао хлеба у кући, те сам им одговорио да хлеба немам. Онда ми је Авдуљ рекао: Да идеш и [illegible] [illegible] јавиш Назим Реџепу да сутра дођемо на састанак са њим на исто место где смо и раније били и да им тамо донесемо хлеба.

Faksimil nga procesverbali hetues

Ја сам још исте ноћи отишао код Назмије и рекао
му да га је позвао Авдуљ да сутрадан дође на са-
станак и да понесе хлеба. Сутрадан ја сам пошао да
косим ливаду, која је била у близини где нам је
Авдуљ заказао састанак, те су ме бандити видели и
позвали код њих. Када сам дошао код бандита, са њи-
ма сам затекао Назми Реџепа из Пустеника и Алил
Реџепа из села Режанца.

Шта су са вама тада све конферисали бандити?

Нису нам говорили ништа нарочито; питали
су нас за обичне ствари, како живимо и шта има но-
во и запретили су нам да никоме несмемо казати
да смо се са њима састајали. Тада је Авдуљ једно
10 минута разговарао насамо са Алил Реџепом из
Режанца и после тога је Алил отишао, а ја и Назми-
ја остали смо са њима још мало времена, па смо и
ми пошли кућама, а банда је остала на том месту.

Зашто ти као одборник народне власти, ниси никада известио органе
власти да си се састајао са бандом, а нарочито када су ти они зака-
зали састанак на једну ноћ унапред, јер је тада било могућности да
се на заказаном месту сви опколе и униште?

Ја нисам смео да обавестим никога, јер ми
је било запрећено са њихове стране.

Осећаш ли се кривим што си као орган народне власти помагао
оружане банде, уместо да радиш на њиховом уништењу?

Ја знам да ми је била дужност да радим на
гоњењу и уништењу непријатеља наше земље, али сам
их помагао, зато што сам се плашио од њих.

Изјављујеш да си се плашио од бандита, а зар се ниси плашио
од казне народног суда за антинародни рад?

Ја сам мислио да се моја веза са бандама
неће открити.

Имаш ли још шта да кажеш?

Немам више ништа да кажем.

Довршено, прочитано и одобрено.

Саслушао га,

Саслушани,

(Ру[illegible])

Faqja e dytë e procesverbalit hetues dhe gjurma e gishtit të Rufat Bravës

Rifat Brava

К. Бр. 8,14 и 15/48 - Кп. 107/50

28-X 1950

ПРИШТИНА - PRISHTINË

Kruje

Predmet: Molba za prastanje kazne osudjenog:
RIFATA A AVDI, iz Pustenika.-

MINISTARSTVU PRAVOSUDJA NR SRBIJE

BEOGRAD

Shodno cl.5 st.III Zakona o davanju amnestije i pomilovanja, dostavljaju se Ministarstvu svi spisi Okruznog suda u Gnjilanu, K-8,14 i 15/48 zajedno sa molbom za pomilovanje osudjenog RIFATA A AVDI, iz Pustenika, referatom u triplikatu i izvestajem, -na nadleznost.-

Ovaj Sud u vecu sastavljenom od pretsednika veca-sudije: Dusana Stanica, clanova veca-sudija porotnika: Kosta Kostovica i Rum Demaja i admin. manipulanta ovoga suda Slobodana Jevtica, kao zapisnicara, misljenja je: da se molba za prastanje kazne osudjenog RIFATA A AVDI, iz Pustenika, DELIMICNO UVAZI i da mu se izdrzavanje presudom izrecene kazne smanji na 3-tri godine. Ovo sa razloga, sto je prema izvestaju Uprave KPD-a u Sremskoj Mitrovici, pov.br.6791 od 2 avgusta 1950 godine pokazao vidne znake svoga prevaspitanja, kakav je cilj kazne predvidjen u cl.2 OKZ. No, da bi se proverilo da li je kazna u potpunosti ostvarila svrhu kaznjavanja treba jos da nastavi sa izdrzavanjem.

S.F. - S.N!

Clanovi veca:

Pretsednik veca,

Zapisnicar,

/Slobodan Jevtic/

/Dusan Stanic/

Faksimil nga zbutja e dënimit nga pesë vite në tri ndaj Rufat Bravës

Halil Rogaqi (1895 – 1969)

[illegible] JAVNO TUŽILAŠTVO
[illegible]
Б. бр. 3/48
9-V-1948 год.
УРОШЕВАЦ-ФЕРИЗАЈ

6

Na predlog [illegible] opunomocstva UDB u Urosevcu, a u vezi cl.11 Zakona o javnom tuziostvu, donosi se sledece

R e s e n j e:

protivu Alila Redzepa, zemljoradnika iz sela [illegible], MNO Djeneral-Jankovic, sreza nerodimskog otvara se krivicna istraga i naredjuje istrazni zatvor zbog krivicnog dela iz cl.3 t.14 Zakona o krivicnim delima protivu naroda i drzave.

Vodjenje [illegible] poverava se Sreskom opunomocstvu UDB u Urosevcu.

R A Z L O Z I:

Iz isledeog materijala i delimicnog priznanja osumnjicenog Alila Redzepa vidi se da je imenovani odrzavao tesne veze sa odmetnickim balistickim bandama [illegible] materijalno pomagao i odrzavao sastanke sa istima [illegible] sve sa namjerom da bi omogucio njihovo dalje odrzavanje u odmetnistvu protiv Narodnih vlasti u [illegible].

Istrazni zatvor je naredjen kao mera osiguranja od eventualnog bjegstva.

Prednje resenje saopstiti osumnjicenom na potpis i poucit[i] g[a] da se protivu resenja o istraznom zatvoru moze zaliti nadredjenom Javnom tuzilastvu, preko ovog tuziostva u roku od tri dana, od dana saopstenja.

Smrt fasizmu-Sloboda narodu!

JAVNI TUZILAC
Alija Spahovic

Prednje rešenje primio sam na čitanje dana 10.V.1948 god.

[illegible]

Vendimi për paraburgimin e Halil Rogaqit

HALIL ROGAQI

OKRUZNOM SUDU

GNJILANE

Na osnovu clana 11 Zakona o javnom tuziostvu, po prove deooj [illegible] podnosi

O P T U Z N I C U

ALJILJA REDZEPA zemljoradnika iz sela Rezance, Mesni narodni odbor Djeneral Jankovic, Sreza nerodimskog, rodjen 1892 god., od oca Redzepa i majke Sahije, zenjen, otac petoro djece, Siptar, vere islamske, drzavljanin FNRJ, od imovine ima 8,60 ха. zemlje, navodno neosudjivan, u zatvoru od 3 januara 1948 godine.

Zato sto je i ako je bio dobrovoljni milicajac i odbornik sela Rezanca, stalno odrzavao vezu sa odmetnickim balistickim oruzanim bandama Avdulja Bulje, odlazio na sastanke kod njih, izvestavajuci iho poterama koje su organi narodne vlasti organizovali, i o preduzetim poterama prethodno obavestavao odmetnike kako bi se na vreme sklonili i onemogucio njihovo hvatanje ili unistenje. Pored ovog on je tokom 1946 i 1947 godine odrzavajuci stalnu vezu sa odmetnikom Avdulj Buljom, bio njegov najpoverljivi covek na tom terenu i pogresno davao podatke organima narodnih vlasti o sklonistima i kretanju odmetnickih banda, a sve u namjeri da im omoguci odrzavanje u odmetnistvu i nastavljanje borbe protiv narodnih vlasti i drzavnog uredjenja FNRJ, cime je pocinio krivicno djelo iz clana 3 tac.7 i 14 Zakona o krivicnim djelima, kaznjivo po clanu 4 istog zakona u vezi zakona o vrstama kazni. Iz izlozenog

P R E D L A Z E M:

da se pred krivicnim vijecem tog Suda odredi usmeni javni pretres, na koji da se i iz istraznog zatvora privede optuzeni ALJILJA REDZEPI;

da se o danu pretresa obavesti Javni tuzilac okruga Gilane;

da se na dan pretresa procita prijava Sreskog Opunomocstva UDB-e u Urosevcu pov.br.22 od 12 januara 1948 godine, kao i uverenje u krivicnoj formi br.59 Mesnog narodnog odbora u Dj.Jankovicu izdato 14.I.1948 godine;

da se po odrzanom pretresu i provedenim dokazima optuzenog ALJILJA REDZEPA oglasi krivim za delo iz dispozitiva ove optuznice i kazni po Zakonu.

O B R A Z L O Z E N J E:

Cinjenicno stanje pretstavljeno u dispozitivu ove optuznice utvrdjuje se delimicnim priznanjem optuzenog ALJILJA REDZEPA i ostalom provedenom istragom, narocito u tome da je kao dobrovoljni milicajac i odbornik sela Rezance, umesto da omoguci hvatanje i unistenje odmetnickih balistickih bandi i [illegible] u tome ucestvuje, ovo stalno obavestavao o preduzetim poterama i namerama narodnih vlasti, davao pogresne podatke organima narodne milicije, o sklonistima i kretanju balistickih bandi, kako bi zavaro njihov trag i onemogucio njihovo unistenje. Pored ovoga, stalno je odrzavao veze sa odmetnickim bandama i u dva maha odrzavao sa njima sastanke i to jednom u 1946, a drugput u 1947 god. Na ovaj nacin optuzeni

Aktakuza ndaj Halil Rogaqit

Z A P I S N I K

O saslušanju ALIL REDŽEPA, kao okrivljenog, rodjen u Opunomoćst-
vu UDB za srez meredinski 3.I.1948 godine u Uroševcu.

Islednik: Rajko Vidačić.

Utvrdjena je identičnost lica koje se saslušava.

Okrivljeni je pozvat da u potpunosti istinito iznese sve što mu je poznato o okolnostima za koje se tereti, te mu je skrenuta pažnja na posledice koje proističu u slučaju davanja netačnih i neistinitih iskaza.

Na opšta pitanja odgovori:

Zovem se Alil Redžep iz sela Režanća, MNO Djeneral Janković, rodjen sam 1892 godine od oca Redžepa i majke Šaije, ženjen sa Šećibom, imam petoro dece, po zanimanju zemljoradnik, nepismen, Šiptar, državljanin FNR govorim srpski i šiptarski, srednjeg sam imovnog stanja, do sada nisam sudji-
(?) niti osudjeivan.

Za sve vreme biv. Jugoslavije živio sam u selu ~~xxxxxxxx~~ Re-
žancu kod svoje kuće i bavio se zemljoradnjom, tako isto i za vreme okupac-
je živeo sam kod svoje kuće baveći se zemljoradnjom, u službi okupatora ni-
sam bio. Po oslobodjenju sam bio jedno vreme odbornik narodne vlasti i dob-
rovoljni milicioner, te sam kao takav nosio pušku koju sam dobio od narodne
vlasti.

Predmet isledjenja:

Poznaješ li Avdulj Duru sadašnjeg odmetnika,
od kada ga poznaješ i reci nam sve o tvojoj sarad-
nji sa njime?

Avdulj Duru poznajem još od vremena
biv. Jugoslavije, a poznajem kao predsednika opštine
slatinske u biv. srezu kačaničkom.

Ne sećam se tačnog datuma, a znam da je
bilo u zimu 1946 godine, pošao sam kod svog prijate-
lja Aziz Šimana u selo Kotlinu i kod njega sam pre-
noćio. Iste noći kod Aziza je došao Avdulj Dura i
Dim Hodža sa njihovim banditskim grupama. Tu sam se
prvi put sastao sa Avdulj Durom od kako je u odmet-
ništvu, razgovarali smo kraće vremena, i on me pitao
kako živimo i kako stojimo sa današnjim vlastima. Tr
da suuzeli hrane kod mog prijatelja i otišli. Ja o
ovome nisam obavestio nikoga, iako mi je bila dužnos
kao dobrovoljnom milicioneru da to učinim.

Od ovoga sastanka pa sve do marta me-
seca 1947 godine nisam imao nikakvu vezu sa Avdulj
Durom. A tog meseca došao je kod mene Nazmi Redžepi
iz sela Pustenika i rekao mi da me je pozvao Avdul
Dura da dodjem na sastanak sa njime. Ja sam tada sa
Nazifom pošao u šumu pustenićku na mesto zv. "kalove
gde smo našli Avdulj Duru sa njegovim banditima, sa
Avduljom su tada bili sledeći odmetnici: Jadik Tuša,
Isuf (kome neznam prezime) i još jedan nepoznati ba
ndit. A od civila tu je bio samo Nazmi koji me je do
veo i ja. Na tom sastanku ostali smo oko 2 sata, raz-
govarali smo o običnim stvarima, Avdulj Dura i osta-
li banditi su nam pričali da je u šumi vrlo teško i
da su na ovom terenu velike potere, zato se prebacu
češće u dolinu gornjeg toka reke Južne Morave. Tada
su nam rekli da imaju nameru da se prebace za Grčk

Pored ta dva sastanka koje sam gore
naveo, sastao sam se sa Avdulj Durom treći put avgus-
ta meseca 1947 godine. Ovaj put takodje je došao (?)
mi Redžep iz sela Pustenika da podjem na sastanak
sa bandom, jer nas je Avdulj pozvao. Ovaj sastanak

Faksimil nga procesverbali hetues ndaj Halil Rogaqit

2.

održali smo na istom mestu gde smo održali i drugi sastanak t.j.u šumi pusteničkoj na mestu "Kalova". Na sastanku su bili isti banditi kao i na drugom i to:Avdulj Dura,Sadik Tuša,Isuf M i četvrti nepoznati meni bandit.Samo što smo ovaj put zatekli sa njima i Rufata Alila iz sela Pustenika,koji je bio seoski odbornik.

Ja,Nazmija i Rufat sedeli smo svi sa banditima i razgovarali sa njima prijateljski oko 2 sata.Za to vreme Avdulj nije sa nijednim od nas razgovarao nasamo,bar dok sam ja bio tu Napominjem da sam ja otišao pols4 dva sata, a sa bandom su i dalje ostali Rufat i Nazmija.

Imaš li još nešto da rečeš u vezi gornjeg?

Imam još da dodam to:Da sam ja kao dobrovoljni milicioner obaveštavao Avdulja o pokretima vojske i milicije t.j.o poteri protiv njih.Takodje Avdulj je meni rekao na trećem sastanku da pozdravim Šefketa Hajrulu iz Kriveni ka,što sam ja preneo Šefketu kada smo se sastali i on mi je rekao,"fala mu".

Dovršeno,pročitano i odobreno.

Saslušao ga,   Saslušani,

Faqja e dytë nga procesverbali hetues ndaj Halil Rogaqit

PREZIDIJUM
NARODNE SKUPŠTINE FNRJ
P. Br. 314
24.I. 1950 god.
Beograd

18/50

21

Na osnovu čl. 1 Zakona o davanju amnestije i pomilovanja, čl. 3, 4 i 7 Zakona o Prezidijumu Narodne skupštine FNRJ i čl. 12 Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i poslovanju Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ — Pretsedništvo Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ na sednici svojoj od 24.I. 1950 godine, donelo je sledeću

ODLUKU

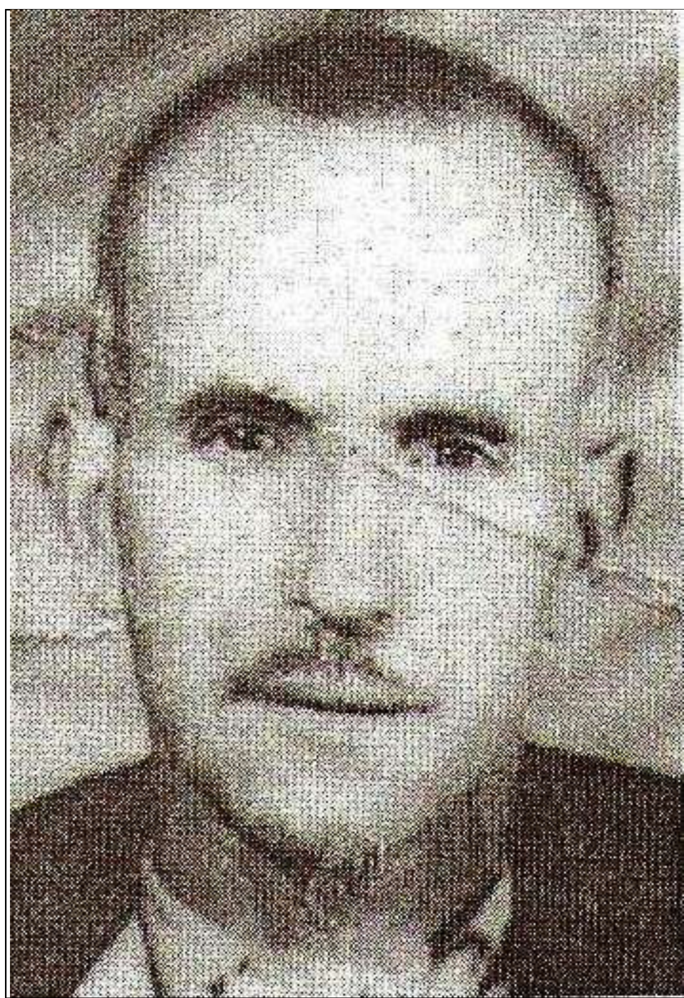
Da se molba za pomilovanje ALI REDŽEPA SEJDIJE, osudjenog pr vosnažnom presudom Okružnog suda u Gnjilanu K.8,14K15/48 od 27. januara 1948 godine - DELIMIČNO UVAŽI.

Da se osudjeni ALI REDŽEP SEJDIJA od izvršenja izrečene kaz lišenja slobode sa prisilnim radom DELIMIČNO OSLOBODI i da mu se izvršenje ove kazne snizi od 5/pet/ godina na 4/četiri/godine.

S. F. N. .

POTPRETSEDNIK, PRETSEDNIK,

Faksimil nga vendimi për zbutje të dënimit nga pesë vite në katër vite

Shefket Thaçi (1909 – 1978)

СРЕСКО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО

6 Бр. 6/48

28 [illegible] 1948

6

[illegible] SUDU,

Gnjilane

Na osnovu čl. 11 Zakona o javnom tužilaštvu

o p t u ž u j e m:

[illegible] AJRULA zemljoradnika iz sela [illegible], MNO Djeneral-Jankovica, sreza nerodimskog, rodjen 1917 od oca Ajrula i majke Kadi-[illegible], oženjen, otac dvoje dece, Šiptar, vere islamske, državljanin FNRJ, srednjeg imovnog stanja, osudjivan za vreme bivše Jugoslavije na godinu dana zatvora zbog ubistva, u zatvoru od 14 Januara 1948 godine

zato, što je kao član Mesnog narodnog odbora u Djeneral-Jankoviću za duže vreme održavao intimne veze sa odmetničkim bandama Avdulja Čura, ova materijalno pomagao i odlazio sa njima na sastanke, zna o njihovom boravištu i kretanju, te kao član Mesnog NO bio dužan da progoni i otkriva bande, on ih je naprotiv pomagao i služio im kao jatak. Pored ostalog optuženi je neutvrdjenog dana februara meseca 1947 godine primio odmetnika Avdulja Čuru i sa njim održao sastanak, a zatim bandi ovoga iz svoje vodenice dao 100 /sto/ kgr. brašna, ne obaveštavajući nikoga od strane vlasti o tome, čime je učinio krivično delo [illegible] predvidjeno u čl. 3 t. 14 Zakona o krivičnim delima protivu naroda i države, koje se delo kažnjava po čl. 4 istog zakona u vezi Zakona o [illegible] kazni. Stoga

p r e d l a ž e m:

da se pred krivičnim većem toga suda održi [illegible] javni pretres, na koji da se privede iz istražnog zatvora optuženi Šefket Ajrulu;

da se o danu pretresa obavesti Okružni javni tužilac u Gnj[illegible];

da se na dan pretresa pročita uverenje u krivičnoj formi za optuženog;

da sud po održanom pretresu i provedenim dokazima optuženog Šefketa oglasi krivim za delo iz dispozitiva ove optužnice i odmeri mu zasluženu kaznu.

O b r a z l o ž e n j e:

Optuženi Šefket Ajrula, kao član Mesnog NO u Djeneral-Jankoviću tokom 1947 godine održavao je veze sa odmetničkim balističkim bandama Avdulja Čura i [illegible] materijalno [illegible], prikrivao ih u svome stanu i znao za njihovo kretanje, pa ipak i ako je bio pretstavnik narodne vlasti i kao takav bio dužan da potpomaže u gonjenju i otkrivanju oružanih odmetničkih bandi, on je naprotiv ove pomagao i skrivao s [illegible] da se [illegible] u odmetništvu. Optuženi [illegible] priznaje sva [illegible] da se neutvrdjenog [illegible] febr. 1947 sastajao sa Avdulj Čurom i da je ovaj [illegible] vodenice uzeo sto kgr brašna za [illegible] bande. Njegova odbrana da on nije [illegible] Avdulj Čuri da [illegible] brašno [illegible] da je [illegible] da mu da brašno [illegible] jer se njegova [illegible] iz njegovog vlastitog priznanja da je i [illegible] toga održavao [illegible] da nije [illegible]

[illegible] je [illegible] i [illegible] zasnovana.

[illegible]

Aktakuza ndaj Shefket Thaçit

SHEFKET THAÇI

Faksimil nga procesverbali hetues ndaj Shefket Thaçit

2.

Колико је тада било свега бандита са Адуљ Дуром и која су били, реци их по имену?

Ја знам да је ту био Адуљ Дура, Рам Бока и Салих Туна, а осим њих било је још 6 бандита које нисам познавао, т.ј. било их је свега 9.

Где су отишли бандити из твоје воденице?

Бандити су из моје воденице отишли на трло (колибу) Зеќир Арифа из села Прапашица [?] и задржали се у том трлу 4 дана. За ово време у трлу је била Зеќирова стока. Ово сам сазнао по томе што сам их видео када су из моје воденице отишли тамо и што су ми причали чобани који су их видели и где су били четири дана. После тога бандити су отишли код Алија Реџепа у село Реканица [?]. Ово ми је познато, јер ми је Адуљ рекао да ће да иде код [illegible] у Реканица и да ће код њега да узме дуван, а жена Халилова [?] ми је касније причала да је банда код њих долазила и да ми је она унесла 2 погаче, а Алија ми дао 1 кгр. дувана. Касније ме је Адуљ Дура поздравио преко Алија Реџепа и то један пут Алија ми је дао једну цигару и рекао ми: "Ову цигару ти шаље Адуљ Дура и поздравља те".

Дали си се још неки пут састајао са бандом и дали си знао где се налазе?

Више се нисам ни један пут састајао са бандом. А знао сам да долази у село Котлину [?], а то ми је причао Алија Реџепи из Реканица, да банда долази код његовог пријатеља у село Котлину.

Јеси ли ти икога обавештавао о твојим састанцима и о томе да си знао где се банда налази?

О мојим састанцима са бандом Адуља и о томе што сам знао где се банда налази нисам никога обавештавао, ма да сам био одборник села.

Ко је још јатаковао са бандом и реци нам све што знаш о томе?

Знам да је добар бандитски јатак Адуљ Дури и Ариф Драгомаци, био Имер Бајрулах из села Страже. Као конкретно знам да је Имер Бајрулах однео храну у бункер у коме су се налазили Адуљ Дура и Ариф Драгомаци, који се налазио у шуми изнад села Страже и у моменту када је Имер био у бункеру са Адуљом и Арифом, војска их је опколила, а банда је успела да се извуче. Затим је Имер побегао од куће и дошао у наше село [illegible]. После овога дошли су сељаци из села Страже да траже Имера и у разговору са нама рекли су ми: "Да је Имер био у бункеру са Адуљом и Арифом, јер [illegible] однео храну, а [illegible] га војска није ухватила, па је после тога побегао". Када су ми ово рекли било је око 20 сељака из села Страже.

Знам да су још јатаци банде били Алији Реџепи о коме сам горе навео и Нафиш [?] Реџепи из села Пустеница [?], који је стално имао везу са бандом и о свему је информисао.

Издржано, прочитано и одобрено.

Саслушао, [illegible]

Саслушани, [illegible]

Faqja e dytë e procesverbalit hetues ndaj Shefket Thaçit

ПРЕЗИДИЈУМ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ ФНРЈ
По. Бр. 9042
25 децембра 1948 г.
БЕОГРАД

ШБ-46

На основу чл.1 Закона о давању амнестије и помиловања, чл.3,4 и 7 Закона о Президијуму Народне скупштине ФНРЈ и чл.12 Правилника о унутрашњој организацији и пословању Президијума Народне скупштине ФНРЈ-Претседништво Президијума Народне скупштине ФНРЈ на својој седници од 25 децембра 1948 године, донело је следећу

О Д Л У К У

Да се молба за помиловање ШЕФКЕТ АЈРУЛИ, осуђеног правоснажном пресудом Окружног суда у Гњилану К.Бр.28/48 од 19 марта 1948 године - Н Е У В А Ж И.

С.Ф. - С.Н.

СЕКРЕТАР,

ПРЕТСЕДНИК,

Faksimil nga refuzimi i kërkesës së Shefket Thaçit për zbutje të dënimit prej tre viteve

Ali Huneli (1905 – 1982)

Faksimil nga Aktakuza ndaj Ali Hunelit ku akuzohet se ka qenë në lidhje me Fahri Halimin (Shurdhanin) nga Kaçaniku

- 10 -

kao dana lišenja slobode i na gubitak političkih i pojedinih gradjanskih prava sem roditeljskih u trajanju od 2 dve godine po izdržanoj ili oproštenoj glavnoj kazni,

32) Optuženog Naif Ajup-Tačoli na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od 7 sedam godina, koja mu se kazna ima računati od 24.4. 1946 g. kao dana lišenja slobode i na gubitak političkih i pojedinih gradjanskih prava sem roditeljskih u trajanju od 2 dve godine po izdržanoj ili oproštenoj glavnoj kazni,

Da plate:

1) Svi optuženi svoj pritvorski trošak koliko bude po računu iznosio računajući po 15 dinara dnevno,

2) Na ime sudskog paušala dužni su da plate svi optuženi-pojedinačno po 300 tri stotine dinara,

3) Na ime braniločke nagrade svi optuženi dužni su da plate pojedinačno svaki svome braniocu po dinara 200 dvestotine.

Od plaćanja krivičnih troškova oslobodjavaju se pošto istih nije bilo

II

1) Optuženi Amin Jakupi od oca Jakupa i majke Ivaše rodj. Saiti, star 30 godina, rodom iz Gnjilana, po zanimanju student, Šiptar vere islamske, državljanin FNRJ, oženjen sa Ajrijom rodj. Jakupi iz Gnjilana, bez dece, navodno neosudjivan, slabog imovnog stanja, sada u istražnom zatvoru,

2) Optuženi Šaban Sulj Bektaši, od oca Sulejmana i majke Hamije rodj. Šabani star 37 godina po zanimanju trgovac iz Uroševca, Šiptar, vere islamske, državljanin FNRJ, oženjen sa Fazilom rodj. Imeri iz Uroševca, otac 5 dece, navodno neosudjivan, srednjeg imovnog stanja, sada u istražnom zatvoru

3) Optuženi Ismail Ragip Sulejmani, od oca Ragipa i majke Sefete, rodj. Hajredini, star 17 godina, iz Uroševca, po zanimanju biv. učenik, Šiptar, vere islamske, državljanin FNRJ, neoženjen, navodno neosudjivan, imovnog stanja slabog, sada u istražnom zatvoru,

4) Optužena Katarina Josef Pjetri, od oca Djina i majke Djustine, stara 23 godine, po zanimanju domaćica, Šiptarka vere rimokatoličke, državljanka FNRJ, udata, bez dece, navodno neosudjivana, slabog imovnog stanja, sada u istražnom zatvoru,

5) Optuženi Gani Kaja, od oca Kaja i majke Suljabe rodj. [illegible], rodom iz Djakovice, po zanimanju trgovac, Šiptar, vere islamske, državljanin FNRJ, oženjen sa Afrijom rodj. [illegible], otac 1 deteta, imovnog stanja srednjeg, sada u istražnom zatvoru, i

6) Optuženi Ali Murselji, od oca Murselja i majke [illegible] rodom iz [illegible] 1, državljanin FNRJ, oženjen sa Ademijom rodj. [illegible] iz [illegible], otac 2 dece, navodno neosudjivan, srednjeg imovnog stanja, sada u istražnom zatvoru,

OSLOBODJAVAJU SE OD OPTUŽBE

1) Opt. Amin Jakupi: da se maja meseca 1946 godine povezao sa Kemal Skenderom članom Komiteta NDŠ u Skoplju i da je kod istog održao sastanak na kome se opširno govorilo o organizaciji i borbi protiv FNRJ,

2) Optuženi Šaban Sulj Bektaši, da je znajući za ilegalnu organizaciju NDŠ istu materijalno pomagao i to u dinara 300,

3) Opt. Ismail Ragip Sulejmani, da je u novembru mesecu 1945 god., još u Prištinskoj gimnaziji povezao se sa organizacijom NDŠ i da je istoj položio zakletvu, a kada je došao u Uroševac stupio u vezu sa opt. Lekarom Josipom i [illegible] nastavio rad, kao i to da je njegova kuća služila za prikrivanje ilegalaca Hamdi Beriše koji je dva puta dolazio kod njega,

4) Optužena Katarina Josef Pjetri, da je bila povezana sa organizacijom NDŠ i da je u svojoj kući krila ilegalca Hamdi Berišu kao i oružje, municiju i ostali materijal za NDŠ,

5) Optuženi Gani Kaja, da je bio povezan sa NDŠ organizacijom preko optuženog Fahmi Kerka i da je u 1946 godini na Djurdjevdan dobio od Aslan [illegible] pet komada ilegalnih letaka organizacije NDŠ da bi ih razdelio, i

6) Optuženi Ali Murselji, da je avgusta 1946 godine bio povezan sa Feri Hilmijom članom NDŠ- organizacije u Kačaniku,

Faksimil nga dokumentacioni (në fund të faqes) ku shihet lirimi i Ali Murselit (Hunelit) nga aktakuza

Tabelari i të Burgosurve Politik nga komuna e Hanit të Elezit 1946 -1999

Lista e të dënuarve politik për vepër penale nga viti 1946 – 1999 në komunën e Hanit të Elezit

	Emri e mbiemri	Vit i dëni-mit	Shqiptimi i dënimit	Vitet e mbaj-tura me burg
1	Islam Brava	1946	1.Pushkatim 2. 20 vite[23]	16
2.	Nazmi Brava	1948	1. Pushkatim 2. 10 vite	6
3.	Rufat Brava	1948	5 vite	3
4.	Halil Rogaqi	1948	5 vite	4
5.	Shefket Thaçi	1948	3 vite	3
6.	Ali Huneli	1946	Lirohet nga aktakuza	6 (muaj)
7.	Kadri Rogaqi	1949	5 vite	5
8.	Gafurr Loku	1972 1982	5 vite plus 3 vite e 6 muaj,	8 vite e 6 muaj[24] dëshmor

---

[23] Islam Brava e Nazmi Brava, fillimisht u dënuan me pushkatim, pas ankesave, dënimet u zvogëlohen

[24] Gafurr Loku i dënuar dy herë, i vrarë nga policia sekrete serbe më 21.2.1999, dëshmor

9.	Bajram Dernjani	1985	5 vite	4 vite 5 muaj e 7 ditë
10.	Shaban Çupi	1985 1999	4 vite e 6 muaj plus 1 vit e 5 muaj	5 vite e 9 muaj e 19 ditë[25]
11	Ibrahim Curri	1987	3 vite	2 vite e 3 muaj
12	Mehmet Ballazhi	1987 1990	2 vite 30 ditë	2 vite e 1 muaj[26]
13	Nexhat Ballazhi	1997 1990	2 vite 30 ditë	2 vite e 1 muaj[27]
14	Sherif Berisha	1998	6 vite	2 vite e 11 muaj
15	Valon Berisha	1998	5 vite	2 vite e 11 muaj
16	Shefket Topojani	1998	5 vite	2 vite e 11 muaj
17	Selim Loku	1999	1 vit e 2 muaj e 13 ditë	1 vit e 2 muaj e 13 ditë
18	Qamil Abazi	1999	1 vit e 3 muaj	1 vit e 3 muaj
19	Shefket Beqa	1999	1 vit e 3 muaj	1 vit e 3 muaj

[25] Shaban Çupi, i dënuar dy herë

[26] Mehmet Ballazhi, i dënuar dy herë

[27] Nexhat Ballazhi, i dënuar dy herë

20	Rufki Suma	1998	10 vite në mungesë[28]	
21	Nesim Curri	1998	10 vite në mungesë	
22	Rexhep Shkreta	1998	5 vite në mungesë	
23	Arif Curri	1998	7 vite në mungesë	
24	Zekirija Shkreta	1998	5 vite në mungesë	
25	Hamit Berisha	1998	5 vite në mungesë	
26	Fadil Berisha	1998	5 vite në mungesë	
27	Ferat Curri	1987	4 vite e 6 muaj	3 vite e 6 muaj
28	Suad Brava	1999	I pa dënuar, i pushkatuar në procedurë gjyqësore	2 muaj e 20 ditë, dësh-mor[29]
29	Sabedin Hasallari	1998	8 muaj burg	8 muaj burg
30	Fadil Doshlaku	1994	4 muaj	4 muaj
31	Sadush Berisha	1994	7 muaj	3 muaj

[28] Të dënuarit në mungesë si pjestarë të UÇK-së

[29] Suad Brava,(i mitur, 17 vjeçar) i pushkatuar në burgun e Dubravës më 22.5.1999

32	Samet Ballazhi	1998	I këmbyer me ushtarët serb	40 ditë[30]
33	Azem Suma	1988	I këmbyer me ushtarët serb	40 ditë[31]

Gjykimi i grupit ilegal në Gjyqin e Qarkut në Prishtinë, në qershorin e vitit 1986. Në mesin e 23 anëtarëve të këtij grupi, janë edhe Bajram Dernjani e Shaban Çupi nga fshati Paldenicë.

[30] I këmbyer me ushtarët e zënë rob nga UÇK
[31] I këmbyer me ushtarët e zënë rob nga UÇK

Lista e të burgosurve politik për kundërvajtje politike në komunën e Hanit të Elezit

Nr.	Emri e mbiemri	Viti i dënimit	Shqiptimi i dënimit	Ditët e mbajtura në burg
1	Sejdi Dernjani	1986	60 ditë	60
2	Naser Dernjani	1986	60 ditë	60
3	Ekrem A. Rogaqi	1986	60 ditë	60
4	Selajdin Suma	1986	60 ditë	60
5	Emrush Dernjani	1990	30 ditë	30
6	Zekirija Shkreta	1990	60 ditë	60
7	Minah Shkreta	1990	60 ditë	60
8	Fatmir Meliqi	1990	60 ditë	60
9	Fehmi Meliqi	1990	40 ditë	40
10	Mendu Brava	1990	40 ditë	40
11	Ibrahim Vila	1990	30 ditë	30
12	Fehmi Braka	1990	30 ditë	30
13	Murat Loku	1990	40 ditë	40

14	Rabit Kurti	1990	30 ditë	30
15	Fari Bushi	1990	60 ditë	60
16	Musa A. Bushi	1992	60 ditë	60
17	Hakik Qajani	1991	60 ditë	60
18	Zylbehar Hasallari	1991	40 ditë	40
19	Mallzum Qajani	1991	40 ditë	40
20	Mehmet Ballazhi	1990	30 ditë	30
21	Nexhat Ballazhi	1990	30 ditë	30
22	Abit Kuka	1983	60 ditë	60

R E XH I S T R I

Per personat nen kontrollin politikë per vepra penale.

1. Berat /Selman/ Luzha , nga f.Begracë (Nish).
2. Kadri/Ilmi/Luzha nga f.Begrac (ushtar).
3. Ferid /Zimri/Qallaku nga f.Gajre (ne shtepi).
4. Hisen /Ibush/Shehu nga Kaqaniku (ne shtepi).
5. Naser/Islam/Kuka nga Kaqaniku (ne shtepi).
6. Islam/Feriz/Vishi nga Kaqaniku (ne shtepi).
7. Isa /Isman/Vishi nga [illegible] (ne shtepi).
8. Ibush/Isman/Vishi nga Dubrava (ne burg)Sarajevë.
9. Agim/Haki/Vishi nga Dubrava (ne burg)Sarajevë.
10. Bexhet /Isman/Imishti nga Dubrava (ne burg).
11. Hakip/Raif/ Rexhepi nga Bajnica (ne shtepi).
12. Fadil/Januz/Hysa nga Stagova (Fush Kosovë jetonë).
13. Hisen /Hasan/Shurdhani nga Kaqaniku "ED".
14. Ekrem/Demir/Kqiku nga Kaqaniku.
15. Avdulla Milaim Qallaku nga Kaqaniku.
16. Xhemajl Murtezan Piqi nga Kaqaniku.
17. Ramiz/Bajrush/Shehu nga Kaqaniku.
18. Fatime /Halim/Sopa nga Kaqaniku Prishtinë.
19. Naser/Sherif/Tusha nga Kaqaniku.
20. Remzi/Rrustem/Elezi nga Sllatina.
21. Avdullg afur Murxhan Luma nga Glloboqica.
22. Remzi/Rifat/Krraba nga Stagova (burg).
23. Bajram/ Avdulla/ Dernjani nga Paldenicë.
24. Shaban /Minir/ Qupi nga Paldenicë.
25. Ismajl /Sherif/Malsiu Rekë.
26. Kadri /Sabit/Haka Kaqanik.
27. Emrush/Bedri/Tafili Kaqanik.
28. Mifail /Kadri/Vishi Dubrav.
29. Muhamet /Zejnulla/Qorri Rekë.
30. Skender /Liman/Luzha Begracë.
31. Nexhat /Nuhi/Xhokli Doganaj.
32. Muzafer/Rrustem/Lika Ferizaj.
33. Adem /Sali/Saliu Bajnicë.
34. Hisret/Hilmi/Kiqiku Kaqanik.
35. Hemet Malsiu Rekë.
36. Ibrahim /Bajrush/Qurri Hani Elezit.
37. Agim/Daut/Dauti Kaqanik.
38. Nexhat /Haqif/Ballazhi Hani Elezit.
39. Mehmet/Misim/Ballazha Hani Elezit.

Faksimil nga një dokument i UDB-së për personat nën kontroll politik,(lexo: përcjellje të vazhdueshme brenda e jashtë burgut)

Në kuadër të librit „ Jatakët e lirisë" e vendosëm edhe Tabelarin e të Burgosurve Politik të komunës së Hanit të Elezit, sepse mendojmë se pikërisht këtu e ka edhe vendin. Në anën tjetër, synuam që ta „rrumbullakojmë ʻʻ në një mënyrë këtë temë, sepse kërkesat politike të ish të dënuarve politik të vitit 1946 e 1948 dhe atyre të viteve të mëpastajmë, në themel ishin të njëjta, pra çlirimi i Kosovës së robëruar nga Jugosllavia, përkatësisht Serbia.

Pavarësisht dallimeve kohore në vite e dekada, të burgosurit politik u trajtuan nga i njëjti pushtues, nga i njëjti mizor, pra nga UDB-a, madje edhe llojet e torturave që u bënë mbi të burgosurit ishin të njëjta, qoftë ndaj të burgosurve të vitit 1946, 1968, qoftë të vitit 1981 e këndej: kërbaçi, varja me kokë poshtë, futja e kokës në ujë, qëndrimi në këmbë deri në alivanosje, detektori i rrenave, djegia e trupit me cigare, rryma elektrike, shantazhi për t`u bërë spiun i tyre, pagjumësia, nënshkrimi i deklaratave me dhunë, poshtërimi, qëndrimi në dhomë me spiun, qëndrimi në dhomë me dhunues, me vrasës, me hajna, me të sëmurë psikik, me skizofren, me presione ndaj familjeve, me largimin nga puna të anëtarëve të familjes si dhe me

detyrimin e popullatës, që të dënohej publikisht veprimtarinë politike e të burgosurve politik.

Si pasojë e drejtpërdrejtë e torturave dhe e ndjekjeve të vazhdueshme, në komunën e Hanit të Elezit kemi :

1 të burgosur të kastruar, 1 i vetëvrarë, 1 me pasoja psikike, 1 i vrarë në burg, 1 i vrarë nga policia sekrete serbe dhe shumë sish me dhembje këmbësh nga torturat, disa të tjerë me dhembje të zemrës nga elektroshoku e shumë të tjerë me sëmundje nga më të ndryshmet.

Për ndjekjet e vazhdueshme të ish të burgosurve politik, qoftë brenda burgut, qoftë jashtë tij nga pushteti i pushtuesit, flasin dokumentacionet e shumta arkivore, qoftë të atij të Arkivit Shtetëror të Kosovës, qoftë nga Arkivi komunal i Kaçanikut, apo procesverbale të ndryshme që i gjetëm nëpër kthina të ndryshme pas luftës së vitit 1999, të cilat në të ardhmen meritojnë të botohen në një botim të veçantë pasi që numri i këtyre dokumentacioneve është i madh. Këto dokumentacione do të ilustrojnë më së miri terrorin fizik dhe psikologjik, që pushtuesi zbatonte ndaj të burgosurve politik, qoftë në burg ku vëzhgoheshin gjatë tërë kohës, qoftë në përcjellje të përhershme të familjeve të tyre, duke tentuar që

spiunët t`i fusnin edhe brenda familjes. Një dokument i zbuluar së voni, përshkruan tërë mënyrën më kriminale për tentime të tilla, por familjet tona mbetën kalaja të pamposhtura dhe armiku kurrë nuk arriti të depërtoj brenda tyre dhe të izoloj veprimtarinë e të burgosurit politik, përkundrazi ata u bënë anëtar të devotshëm të Lëvizjes për Republikën e Kosovës dhe për këtë iu jemi mirënjohës për tërë jetën.

Gjatë vuajtjes së dënimit, të burgosurit politik i nënshtroheshin një kriminaliteti të llojit të vet. Vizitat ishin disa minuta dhe nën përcjelljen e UDB-së, fëmijët ua nxjerrnin me dhunë nga vizita, u kërcënoheshin nënave të tyre me fjalë të rënda e poshtëruese dhe mbi të gjitha, nëpërmjet hajnave, të burgosurve u organizonin rrahje deri në sulme me shufra hekuri.

Të burgosurit, përkundër krejt këtyre presioneve e poshtërsive që bënte pushtuesi, ata gjenin forcë për të mbijetuar dhe për organizim. Ata brenda burgjeve, bënin analiza rreth situatës në Kosovë, i komentonin ato dhe fshehurazi me „postën'' e tyre sekrete i nxjerrnin jashtë mureve të qelive.

Të burgosurit në gjyq, nuk i lejohej të arsyetoj qëndrimin e tij politik, për të cilin po

dënohej rënd, pasiqë nuk lejohej të „ dilej jashtë rendit të ditës'', ndërsa trupi gjykues ishin vegla qorre të UDB-së, ndërsa porotët, si pjesë e trupit gjykues, ishin bashkëpunëtor të hershëm të Aleksandër Rankoviqit.

Në vuajtje të dënimit, kishte raste të shpeshta kur i burgosuri torturohej me „ porosi'' nga jashtë dhe në shëndetin e tij linin pasoja të rënda dhe e tëra kjo arsyetohej në letra, si „ thyerje'' e rendit shtëpiak nga ana e të burgosurit.

„Preambula" e aktakuzës ishte një shabllon që i shkruhej pothuajse çdo të burgosuri „ se me veprimtarinë e tij ka dashur të shemb pushtetin vetëqeverisës të Jugosllavisë, se është kundër klasës punëtore, kërkon që Kosova të bëhet Republikë dhe të ndahet nga Serbia dhe atë t`ia bashkoj më vonë Shqipërisë''. Nenet dhe alinetë tanimë diheshin: 114 për kundërrevolucion dhe 136 al.1 ose 2 për bashkim veprimtarie e disa shkonin deri te neni 139 për terror.

Në anën tjetër, pushtuesi nëpërmjet „poverenikëve'' dhe mekanizmave të tij ideologjik, si Lidhja e Komunistëve, Lidhja Socialiste, Komiteti për Mbrojtje e Vetëmbrojtje e të ngjashme, organizonte tubime me qytetarë nga të cilët kërkohej që publikisht të dënoheshin „armiqët'' e

kombit dhe në ato mbledhje, takime, të burgosurit fyheshin me fjalët më të rënda dhe njëkohësisht kërkonin lëçitjen e familjeve të tyre.

Të burgosurit politik, edhe pas vuajtjes së dënimit, përcjelljen e kishin permanente dhe gjithnjë pritej rasti i parë për riburgosje. Pushtuesi, bashkë me hyzmeqarët e tij, që fatkeqësisht s`kanë qenë të pakët as në trevën tonë, ngado që shkonin vendosnin „mina", kurtha ndaj të burgosurve me të vetmin qëllim, që ish të burgosurit jetën t`ia bënin ferr dhe ta qonin në derë të hasmit.

Nga veprimtaria e ish të burgosurve politik në komunën e Hanit të Elezit, duke filluar nga viti 1946 e deri në vitin 1999, i kemi kategorizuar në katër grupe:

1. Të dënuar individual
2. Të dënuar në grup
3. Të dënuar për kundërvajtje politike
4. Të dënuar në mungesë

Të dënuarit individual janë personat që në procesin gjyqësor u dënuan vetëm.

Të dënuarit në grup janë grupi i të burgosurit, (dëshmorit) Gafurr Loku i cili edhe pse dënohet me shokët e Tetovës në gjykatën e Shkupit, territorin e veprimtarisë e ka pasur edhe në Han të Elezit, Kaçanik e më gjerë. Grupi tjetër është ai i juristit

Bajram Dernjani nga fshati Paldenicë të cilët u zbuluan në vitin 1985 dhe grupi i Ibrahim Currit të cilët u dënuan në vitin 1987. Këto grupe kishin Programin, Statutin, materialet propagandistike, bazat e tyre ilegale, mjetet tipografike, mbanin mbledhje të organizuara, shkruanin e shpërndanin pamflete dhe ftonin popullatën në demonstrata e kryengritje kundër pushtuesit. Këto grupe ishin të organizuara, vepronin në sistemin e „ treshit'' dhe kishin një platformë të përbashkët politike.

Të dënuarit për kundërvajtje, ishin edhe të burgosurit që ishin edhe pjesë e grupit të organizuar, por më së shumti të dënuar të tillë kishte kur, individualisht shkruan ndonjë parullë, ose që morën pjesë në demonstrata për Liri e Demokraci në vitin 1990. Për kundërvajtje kemi të burgosur edhe nga viti 1991 e këndej, që me format e rezistencës paqësore, penguan veprimtarinë e pushtuesit.

Të dënuarit në mungesë, janë kategoria e të dënuarve të cilët ishin pjesëtar të UÇK-së dhe pushtuesi nuk arriti t`i arrestoj.

Në Tabelarët e mësipërm kemi specifikuar ish të burgosurit politik ku kemi shkruar për emrin dhe mbiemrin e të burgosurit, vitin e dënimit, shqiptimin e dënimit dhe vitet e mbajtura në burg.

Arkivi i Degës së të Burgosurve Politik në komunën e Hanit të Elezit, është mjaft i pasur me dokumentacione të tilla si: vendime për paraburgim, aktvendime, aktakuza, aktgjykime, vazhdime të paraburgimeve dhe dokumentacione të tjera arkivore si dëshmi historike për rrugën e gjatë dhe të mundimshme të lirisë dhe çlirimit të atdheut.

NGA RECENSIONI

Libri me titull *Jatakët e Lirisë* i autorit Shaban Çupi, i kushtohet burrave patriotë e atdhetarëve të dalluar të Hanit të Elzit, Islam, Nazmi e Rufat Brava nga Pusteniku, Halil Rogaqi e Ali Huneli nga Rezhanca dhe Shefket Thaçi nga Kryeniku, të cilët patën guximin, por edhe krenarinë për t'i strehuar dhe ndihmuar luftëtarët e lirisë për Shqipërinë Etnike, në krye me Avdyl Durën dhe Ramë Bekën. Ky libër është një botim i rëndësishëm për historiografinë shqiptare, sepse i plotëson dhe ndriçon ngjarjet në trevën e Kaçanikut dhe Hanit të Elezit, të periudhës se rezistencës së armatosur kundër forcave partizano-çetnike që bënë ripushtimin e Kosovës (1944 - 45), ku u vendos pushteti ushtarak, i cili u përcoll me masakra e burgosje masive të shqiptarëve anë e kënd Kosovës . Këtij ripushtimi komunisto-çetnik, iu kundërvuan patriotë e atdhetarë të guximshëm, në Drenicë, Shaban Polluzha e Mehmet Gradica, kurse në rrethin e Kaçanikut dhe Hanit të Elezit, Avdyl Dura e Ramë Beka. Këta luftëtarë të devotshëm e gjetën mbështetjen te burrat e familjeve atdhetare në Puset e Nikës dhe Sharrit Legjendar, të cilët i strehuan, i ushqyen me bukë dhe i ndihmuan në lidhjet e tyre

me bashkëluftëtarët të tjerë. Për këtë mbështetje dhe për veprimtari atdhetare, ata edhe u burgosën dhe u dënuan me burg të rëndë, të cilin e vuajtën nëpër kazamatet jugosllave, si në Gjilan, Nish, Mitrovicë e Sremit, Bosanska Gradishkë etj.

Autori, Shaban Çupi, për këtë shkrim monografik, ka shfrytëzuar, përveç literaturës shkencore historike të kësaj periudhe dhe subjektin njeri, ka ofruar si dëshmi edhe dokumentet arkivore të Arkivit Shtetëror të Republikës së Kosovës, të cilat po publikohen për herë të parë për lexuesit nëpërmjet këtij libri. Me këtë, autori po shpalos plagët e historisë së kësaj periudhe, të rezistencës sonë për kauzën e shenjtë kombëtare për Shqipërinë Etnike, për të cilën u flijuan dhe u sakrifikuan me mijëra luftëtarë e atdhetarë të lirisë. Këta atdhetarë dhe veprimtarë të dalluar, *Jatakët e lirisë* , siq i ka emërtuar autori i këtij libri, do të rrezikojnë e sakrifikojnë jetën e tyre vetëm për idealin e madh të lirisë, per çlirimin e Atdheut nga pushtuesit sllavokomunist. Prandaj, nuk është rastësi, që pas pesëdhjetë viteve, në Puset e Nikës, pasardhësit e Islam, Nazmi e Rufat Bravës, nipërit dhe mbesat e tyre, jo vetëm që u bënë jatakë të njësitit të parë të UÇK-së, por do të bëhen edhe luftëtarë të Brigadës 164 “Gafurr Loku” në Han te Elezit me rrethinë, në

luftën me armikun e njëjtë shekullor serbosllav, për ta dëbuar nga trojet shqiptare. Kësaj radhe, edhe pse me sakrifica të mëdha, fitorja ishte në anën e UÇK-së, kurse forcat policore-ushtarake pushtuese serbe do të largohen përgjithmonë nga Kosova. Kjo u bë, për herë të parë me përkrahjen ndërkombëtar-re, sidomos të SHBA-së, në saje të luftës heroike, të drejtë e çlirimtare të UÇK-së, e cila pati mbështet-jen gjithëpopullore.

Libri është shkruar me një gjuhë të pastër dhe është ilustruar me fotografi si dhe me faksi-milet e dokumenteve arkivore nga procesverbalet e seancave gjyqësore dhe të vendimeve të shtetit jugosllav për "zbutjen" e dënimeve të disa të bur-gosurëve. Autori përshkruan jetën, veprimtarinë dhe peripecitë e secilit prej këtyre atdhetarëve të dalluar gjatë luftës antifashiste çlirimtare, të burgo-sjes së tyre dhe të jetesës së rëndë pas daljes nga burgu.

Prandaj, lexuesit do të kenë një libër me vlera të mirëfillta kombëtare dhe me porosi për brezat e rinjë se asnjëherë nuk duhet pushuar në kërkimin e lirisë dhe se liria fitohet e nuk dhurohet.

Me 10 nëntor 2013

Emrush Dernjani, prof i historisë

Literatura e shfrytëzuar:

Arkivi Shtetëror i Republikës së Kosovës: Lënda hetimore e Islam Bravës, Nazmi Bravës, Rufat Bravës, Halil Rogaqit, Shefket Thaçit, Ali Huneli

Arkivi komunal në Kaçanik

Arkivi i Shoqatës së të Burgosurve Politik të Kosovës - Dega në Han të Elezit

Sabile Keçmezi- Basha: Të burgosurit politikë shqiptarë në Kosovë 1945-1990, Logos-A , 2009

Ramadan Asllani: Avdyl Dura me bashkëluftëtarë për Shqipërinë etnike" Prishtinë , 1998

Dr. Muhamet Tërnava: Kaçaniku me rrethinë deri në Luftën e Dytë Botërore, Prishtinë, 1995

Dr. Jusuf Osmani: Vendbanimet e Kosovës- Kaçaniku, Prishtinë, 2004

Shaban Çupi: Historiku i xhamive dhe shkrimet mbivarrore në trevën e Hanit të Elezit, 2009

Tefik Jahiu: Masakrat serbosllave-maqedonase ndaj shqiptarëve në Karadak, Shkup

Dr. Muhamet Pirraku:Mulla Idris Gjilani, Prishtinë , 1995

Mr. Tefik Raka: Kaçaniku me rrethinë 1912-1918, Prishtinë , 1998

Emrush Dernjani: Hani i Elezit me rrethinë, Prishtinë, 2001

Qerim Lita: KQ i NDSH-së dhe Azem Marana, Shkup, 2011

Revista ,, E vërteta", Shkup, 1997

Arkivi i Brigadës 164,, Gafurr Loku" të UÇK-së në Han të Elezit

Inçizimi radiofonik nga Zelfi Brava, 1995, Shkup

Inçizimi radiofonik nga Nuri Brava, 2013, Puset e Nikës